

Институт за либерални изследвания

Децентрализация на властта

**засилване ролята
на местното самоуправление**

София
2003г.

Поредица
“Либерална библиотека”

39

март 2003 година

Главен редактор
Самуел Леви

Книжката излиза с любезното съдействие на
фондация “Фридрих Науман”

Издава

Институт за либерални изследвания

1463 София, бул. “Витоша” 85,
тел./факс 989 76 56, ел. поща: stan_ils@intech.bg

Печатница “Илинда - Евтимов” - София

ISSN 1312-0395

Разпространява се безплатно

При препечатването на части или цели статии е задължително
назоваването на източника.

Материалите в книгата отразяват мнението и оценките само
на авторите на статии.

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ	5
ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЯ НА ВЛАСТТА	
Ремзи Осман	7
ПРАВНА УРЕДБА НА МЕСТНОТО САМОУПРАВЛЕНИЕ И ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА УСВОЯВАНЕ НА СРЕДСТВА ПО МЕЖДУНАРОДНИ ИНВЕСТИЦИОННИ ПРОЕКТИ	17
ФИНАНСОВА ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЯ И МЕСТНО САМОУПРАВЛЕНИЕ	
Ширин Исмаил	39
ЗА АВТОРИТЕ	50
ДВИЖЕНИЕ ЗА ПРАВА И СВОБОДИ ПРОГРАМНА ДЕКЛАРАЦИЯ 2003	51

ВЪВЕДЕНИЕ

Поредицата “Либерална библиотека” започва издаването на няколко книги, които ще се занимават с проблемите на местното самоуправление, децентрализацията на властта, засилване ролята на местното самоуправление, усвояване на инвестиции, финансиране и субординация на властта на местно ниво. В поредицата ще залегнат както европейските либерални принципи в тази сфера, така и наблюденията на специалисти в тази област у нас. В поредицата ще засегнем и темата за второто ниво на местно самоуправление - областите, нещо, което предстои да се направи у нас. Едновременно с това, ние сме убедени, че тези книги ще бъдат добра основа за успешен старт на предстоящата кампания за избиране на местна власт през есента на тази година.

В последната от този цикъл книжки на поредицата ще представим и програмите за местно самоуправление в някои от общините, в които се кандидатира за кметове и общински съветници представители на Движението за права и свободи и други либерални кандидати.

ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЯ НА ВЛАСТТА

Ремзи Осман

В Конституцията на Република България общината е определена като основна административно-териториална единица, в която се осъществява местното самоуправление. То се изразява в правото и реалната възможност гражданите и избраните от тях местни органи да регулират и управляват обществените дела в интерес на цялата общественост. С това следва да се обясни фактът, че в почти всички демократични държави е въведено самоуправление на равнища, по-ниски от националното. И в богатите, и в бедните страни на по-ниските нива на управление се прехвърля политическа, финансова и административна власт.

В това отношение не прави изключение и нашата страна. Очевидни са усилията, които общините полагат за разширяване обхвата на предоставяните публични услуги, и стремежът към по-голяма финансова самостоятелност, за да се отговори на нарастващото изискване на обществото за управление, което да откликва на неговите потребности.

Влиянието на гражданите върху решенията, които засягат техния живот и се вземат от органите на властта, може да се постигне само по пътя на децентрализацията. Тя може да увеличи ефективността и отзивчивостта на органите на властта, като въвлече гражданите в управлението и по този начин укрепва демократичния процес. Местните управници разбират най-добре какви са предпочитанията на местната общественост, нейните потребности и готовността ѝ да заплаща за публичните услуги. Те са отговорни пред своите избиратели и за ефективното използване на местните приходи.

Децентрализацията е процес на засилване на правомощията и функциите на местните органи на властта с цел създаване на оптимални възможности за местното население да упражнява правото си самостоятелно да решава въпроси от местно значение. Това право се реализира не само чрез изборни органи на самоуправление, но и чрез различни форми на пряко участие на гражданите в осъществяването на различни функции на местното самоуправление. Гражданите упражняват своята власт чрез референдум, избори или чрез органите на местното самоуправление. В процеса на децентрализация се осъществява

доброволно и целенасочено прехвърляне на права и отговорности от органите на централната власт към местните органи на властта, като целта е постигането на по-голяма ефективност - както в административното управление, така и при усвояването на потенциала на територията и ефективното ѝ регионално развитие.

Пътят, който извървахме от 1991 г. до днес в стремежа си да създадем необходимите предпоставки за развитието на местната демокрация, беше дълъг и изпълнен с много трудности. Новата конституция на Република България създаде правната основа за възстановяване на действителното самоуправление в общините. Нашият основен закон определи Република България като "единна държава с местно самоуправление, в която не се допускат автономни териториални образувания". Формулирани бяха основните принципи за функциониране на местното самоуправление, между които беше и принципът за финансова самостоятелност на общините.

Следващата стъпка към създаване на правната основа на местната демокрация беше приетият през 1991 г. Закон за местното самоуправление и местната администрация, въз основа на който се проведеха първите след 1989 г. демократични местни избори и бяха конституирани органите на местно самоуправление и местна администрация във вида, в който те съществуват и понастоящем. Този закон доразви принципите на Конституцията относно понятието и предметния обхват на общинското самоуправление, състава и компетенциите на общинските съвети, организацията на тяхната дейност, правомощията на органите на местната администрация и статута на служителите в общинската администрация.

Законът претърпя редица промени в периода между 1995 и 2001 г., като част от измененията и допълненията в него бяха породени от ратифицирането от българска страна на Европейската харта за местното самоуправление през 1995 г. Този акт интегрира страната ни в семейството на европейските държави, приели идеите и принципите на местната демокрация и включили в законодателството си Хартата като правна гаранция за постигане на целта, към която се стремят.

Процесът на засилване на ролята на местното самоуправление беше подпомогнат и чрез извършената у нас административна и административно-териториална реформа. Така през 1995 г. бяха приети Законът за местните избори, Законът за административно-териториалното устройство на Република България и Законът за териториалното деление на Столичната община и големите градове. През следващата година, с приемането на Закона за допитване до народа, бяха уредени редът и условията за участието на гражданите в решаването на въпроси от национално и местно значение.

Изключително важна роля за създаването на действително самостоятелни и силни общини изиграха Законът за общинската собственост от 1996 г., Законът за общинските бюджети от 1998 г., както и промените в законодателството относно местните данъци и такси. По такъв начин в края на миналото столетие беше завършено в общи линии създаването на законовата рамка на общинското самоуправление и като резултат имахме работещи общини, с реално функциониращи органи на местно самоуправление и местна администрация, притежаващи самостоятелни бюджети и немалка по обем общинска собственост. Същевременно беше установен траен и ползотворен диалог между местната и централната власт. Националното сдружение на общините в Република България, както и регионалните сдружения на местните власти, се превърнаха в надеждни партньори, а понякога и в коректив на законодателната и изпълнителната власт.

Какво ни предстои в близко бъдеще. Смятам, че от голямо значение за страната ни е да отбележи напредък в четири основни насоки:

На първо място, с оглед на предстоящите през 2003 г. местни избори, е уместно да се внесат определени корекции в Закона за местните избори и в Закона за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА). Практиката по прилагане на ЗМСМА показва, че съществуват редица възможности за усъвършенстване на статута и организацията на дейността на местните власти. Не спират дебатите и предложенията, свързани с броя на общинските съветници, с въвеждането на възнаграждение за труда им, с промяна на статута на председателите на съвети, както и с установяване на нови принципи на взаимодействие между кметовете на общини и съветниците. На дискусия е поставен и принципът за конституиране на общинските съвети, тоест системата, по която следва да се провеждат местните избори.

Идеите за промяна в броя на общинските съветници в посока към тяхното намаляване се мотивира с практиката в други страни и с необходимостта от създаването на по-оперативен и ефективен работещ колективен орган на местното самоуправление. Противното становище е мотивирано с аргументи, че по този начин ще бъде намалена представителната власт на гражданите на общината и няма да бъдат защитени в достатъчна степен интересите на териториалната общност. Позоваването на практиката на други страни не отчита отсъствието у нас на второ ниво на самоуправление, в чиито изборни органи гражданите на съответната територия, в това число и на общината, избират свои представители - така, както това е в страните, които се дават като пример за сравнение.

Не са лишени от аргументация и предложенията за възнаграждение на

съветниците за участията им в заседанията на съвета и/или на постоянните комисии. Съществуващата подобна регламентация, макар и за определена категория съветници, беше премахната с едно от последните изменения на ЗМСМА. Аргументите, че липсата на достатъчно финансови ресурси налага упражняването на функциите на обществени начала, на практика в определени случаи води и до повече разходи от общинските бюджети, тъй като за да упражняват дейността, за която са избрани, съветниците излизат в платен отпуск, а средствата се възстановяват на работодателите от бюджета на общината. Не трябва да пренебрегваме и факта, че страната ни е ратифицирала Европейската харта за местно самоуправление с единствена резерва именно по въпроса за възмездяване дейността на съветниците.

Дискусията предизвикват и въпросите за начина, по който се избират кметът на общината и неговите заместници. И ако идеята за избиране на кмета на общината от общинския съвет или като водач на листата на общинските съветници не присъства в преобладаващата част от предложенията, като че ли все повече се налага идеята кметът на общината да назначава и освобождава заместниците си. По този начин би се създавала обективна предпоставка за самостоятелно формиране на управленския екип, с който кметът на общината да реализира предизборната си програма, с която е спечелил доверието на избирателите.

Все повече се налага становището, че хората от населените места с под 500 жители следва сами да избират кметовете си. По такъв начин ще се увеличи броят на селищата, които имат свои представители в органите на местно самоуправление, както и мотивацията и активността на техните членове. По-ефективен и пълнокръвен статут трябва да получат кметовете на кметства, тъй като понастоящем техните правомощия не способстват за пълноценното им участие в дефинирането и решаването на проблемите на съответните населени места. Не на последно място, трябва да се промени и Законът за допитване до народа с цел да се осигурят условия за по-широко и пълноценно участие на гражданите в местното самоуправление и утвърждаване на пряката демокрация в нашата страна.

На второ място, трябва да доведем до успешен край процеса на финансова децентрализация у нас. През 2002 г. Министерският съвет прие Концепция за финансова децентрализация и Програма за нейната поэтапна реализация за периода 2003-2005 г. Тези два документа станаха изходна база за разработването на общинските бюджети за 2003 г.

Фискалната децентрализация е част от процесите, свързани с децентрализацията на властта, развитието и укрепването на местното самоуправление. Несъмнено нормативната уредба в тази област винаги е

била в центъра на вниманието на нашето общество. Поради това проблематиката безспорно е актуална, но и трудна за решаване. Не е възможно и най-съвършената регламентация да удовлетвори напълно и едновременно толкова многобройни и понякога противоречиви интереси, доктрини и практики, свързани със статута и правомощията на местните власти и в частност с местните финанси. Не е тайна за никого, че има много да се желае по отношение на нашето законодателство в тази област, както и на практиката по прилагането му.

Без да навлизам в детайли относно политическия и институционален консенсус, че местното самоуправление е единствената сфера, останала nereформирана от началото на демократичните промени, си позволявам да маркирам постигнатото съгласие за промени в основните проблемни области, които в преобладаващата си част залегнаха в Закона за държавния бюджет за 2003 г.

По нов механизъм се определиха взаимоотношенията между централния бюджет и бюджетите на общините относно общата изравнителна субсидия и целевата субсидия за капиталови разходи. Не смятаме обаче, че с това възможностите за търсене на по-ефективни решения са изчерпани.

Първата стъпка по пътя на финансовата децентрализация беше определянето и разграничаването на отговорностите на държавата и общините за разходите при организирането и предоставянето на основните публични услуги. Това позволи да се разработят стандарти за публични услуги, предоставяни от общините в сферата на здравеопазването, образованието, културата и социалното подпомагане, които се финансират от държавата. И въпреки някои критични бележки относно подхода при тяхното разработване смятам, че тези стандарти ще съдействат за подобряване на нормативната среда за съставяне и изпълнение на общинските бюджети.

Като стъпка в същата посока трябва да се спомене решението на държавата да финансира възложените на общините държавни разходни отговорности чрез система от споделени данъци и субсидии. Това означава приходите от данъка върху доходите на физическите лица да постъпват в общинските бюджети, а когато приходите от споделения данък са недостатъчни да покрият разходните държавни отговорности, да се предоставя допълваща субсидия. Това решение очевидно е в правилна посока, но за съжаление поради ограничения финансов ресурс на страната тези стандарти не са финансово осигурени в частта им за текуща издръжка по бюджетите на общините за 2003 г. Допълнителни затруднения в това отношение е вероятно да възникнат и поради съществуващите значителни между-общински неравенства. По последни данни разликата между общината с

най-много приходи от споделени данъци на един жител и общината с най-малко приходи е 113 пъти, а това ще рече, че приходите в различните общини варират от 8,18 лв. до 924,84 лв. на един жител.

На следващо място трябва да се отбележи новият подход при финансирането на общинските разходни отговорности. Общините финансират своите публични услуги с общински приходи и държавна субсидия при осигурен равнопоставен достъп. Това означава, че когато собствените й приходи не могат да покрият общинските разходни отговорности, общината получава изравнителна субсидия. И тук се наблюдават големи различия в собствената приходна база на общините. По последни данни разликата между общината с най-много собствени приходи на един жител и общината с най-малко приходи е 51,8 пъти. Смушава ни и механизмът при определянето на общата изравнителна субсидия и по-конкретно подходът за определяне на средния за страната размер на постъпления от местни данъци на глава от населението.

Посочените големи аномалии - както при приходите от споделените данъци, така и при собствените общински приходи, поставят под съмнение обективността на критериите, по които се определяха допълващата и изравнителната субсидия.

Търси се нов подход и при определянето на целевите субсидии за капиталови разходи. Аз си давам сметка за ограничените финансови възможности на страната и поради това смятам, че решаването на проблема трябва да се търси на този етап чрез промяна на относителните тегла на обективните критерии, по които се определят тези субсидии, както и чрез по-широкото използване на предприєдинителните фондове по пътя на съфинансирането. Понастоящем данните ни показват, че разпределението на целевите субсидии за капиталови разходи е между 260 лв. и 0 лв. на един жител при средно за страната - 9,14 лв.

За 2003 г. за държавните дейности, включени в общинските бюджети, са предвидени средства в размер над 1119 млн. лв., които се финансират от държавни трансфери, както следва:

- Данък върху общия доход - 697,8 млн. лв.
- Обща допълваща субсидия - 270,9 млн. лв.
- Целева субсидия за капиталови разходи - 85,7 млн. лв.
- Други трансфери - 35,0 млн. лв.

Очакваните постъпления от общински приходи за финансиране на общинските разходни дейности възлизат на над 522 млн. лв. (от които 507 млн. лв. са от местни данъци и такси и други неданъчни приходи), и изравнителна субсидия в размер на 15 млн. лв. за компенсиране на

недостатъчните приходи в част от общините.

Все по посока на финансовата децентрализация са промените в Закона за местните данъци и такси. Предостави се възможност на общинските съвети да определят самостоятелно основата и размерите на местните такси. По такъв начин се създава законова предпоставка за общините да формират собствена финансова политика. На посочената възможност ще кореспондира задължението на всеки общински съвет да разработи наредба за определянето и администрирането на общинските такси и цени на услуги в съответствие с новите принципи на закона. Не е далеч времето, когато подобни принципи ще станат валидни и по отношение на местните данъци.

Като част от Програмата за финансова децентрализация се предвижда и приемането на Закон за изменение и допълнение на Закона за общинската собственост. Чрез този нормативен акт ще се дефинират по-прецизно и безспорно различните групи обекти - собственост на общината, ще се даде по-голяма свобода на общинските съвети самостоятелно да избират способите за управление на общинските имоти и за разпореждане с тях, като в редица случаи ще отпадне стопроцентовото задължение разпоредителни сделки в общините да се извършват само чрез търг или конкурс.

На трето място, необходима е значителна промяна в законодателството в областта на регионалното развитие. Законът за регионалното развитие, който действа понастоящем, показва редица несъвършенства. По тази причина ни е необходима нова нормативна уредба, която да регламентира основните принципи и цели на националната политика за регионално развитие, една нова и рационално структурирана система от планови и програмни документи и органи, които да ги изработват и прилагат, както и изцяло нов механизъм за наблюдение, оценка и контрол.

Приемането на нов закон за регионалното развитие е важна стъпка при реализирането на децентрализацията в Република България. Чрез него в регионалното развитие на страната ще бъде приложен на практика нов подход за планиране и програмиране. Този подход ще гарантира, че при планирането и осъществяването на националните регионални приоритети ще бъде взет под внимание действителният природно-ресурсен, социално-икономически, културно-исторически и екологичен потенциал на общините. С други думи, процесът на планиране и управление на територията ще протича не само по вертикала от горе надолу, но и паралелно от общините към плановите региони и централното ниво. Това от своя страна ще благоприятства и ускори във времето процеса на изграждане на второто ниво на местно самоуправление в страната. Основополагащи принципи, залегнали в закона, са публичността и прозрачността на планирането на всички нива, партньорството при

програмирането, финансирането, наблюдението и оценката на крайните резултати. Съществено предимство на новия закон за регионалното развитие е предвидената възможност за допълване на финансирането от национални публични източници при съвместно финансиране с други източници. Това положение е много важно, тъй като ще позволи по-голяма свобода на общините както да вземат решения относно инфраструктурното развитие на собствената си територия, така и да участват равноправно в реализацията на инфраструктурни обекти извън територията на общината, но засягащи пряко или косвено нейните интереси.

С оптимизирането на междуведомствената координация на компетентните органи в процеса на планирането и програмирането на регионалното развитие ролята и функциите на местното самоуправление са ясно конкретизирани - както при ресурсното осигуряване, така и при реализацията, наблюдението и оценката на тези процеси и дейности.

Тук следва да отбележим, че на процесите на децентрализация не трябва да се гледа като на бърз акт на "изземване" на функциите на централната власт, а като на добре осмислен и достатъчно продължителен процес, позволяващ избягването на негативните ефекти от бързи и необосновани решения.

На четвърто, но не и последно място, трябва да отбележим един от най-важните проблеми, свързани с децентрализацията на властта - въвеждането на второ ниво на самоуправление у нас.

На децентрализацията на властта и реалното функциониране на първото ниво на местно самоуправление следва да се гледа не като на крайна цел, а като на важна стъпка към осъществяването на друг приоритет в регионалното развитие на страната - изграждането на второ ниво на местно самоуправление.

Изграждането и функционирането на второ ниво на местно самоуправление е наложително по няколко причини:

През последните 12 години страната ни се оказва изправена пред нови социално-икономически и геополитически реалности, изискващи бързи и нестандартни решения. Отварянето на географското пространство на България е изключителна възможност за цялостното ѝ икономическо развитие в нейната 125-годишна суверенна стопанска история. Осъществяването на стопанското развитие на пограничните територии, реализацията на трансграничните проекти надхвърлят ресурсните възможности на която и да било от българските общини. Планирането и програмирането на тези процеси и мониторингът върху тях ще се осъществяват ефективно в по-големи по териториален обхват и стопански потенциал териториални общности със сходни и близки интереси

в този процес.

Успешното и ефективно усвояване на предприежднителните фондове, привличането на инвестиции за реализацията на инфраструктурни обекти от по-голям мащаб във вътрешността на страната не са по възможностите и не отговарят на териториалния обхват на общините. Формирането на региони с по-голяма територия, в които да се правят инвестиции, е и едно от изискванията, постоянно поставяни от чуждестранните инвеститори пред централната власт.

В по-голямата част от европейските държави съществува двустепенна, а в някои и тристепенна система на органите на местно самоуправление. В тези страни се наблюдава тенденция към установяване на регионални структури със собствени нормативни правомощия, широка компетентност и собствени финанси, които се ръководят от избрани от населението органи. В национален мащаб регионалните структури се разполагат между централното ниво на управление и общините. Регионалното ниво на самоуправление е и форма на организация и сътрудничество за постигане на общи цели в икономическото, културното, политическото и административното развитие на общините, разположени на обща територия.

Въпросът за създаване на второ ниво на самоуправление у нас беше дискутиран дълго, но за съжаление досега не са постигнати реални резултати. Все още не е изработена визия за модела на самоуправление. Няма яснота какъв ще бъде статутът и начинът на конституиране на изборните органи, териториалният им обхват, как ще се преразпределят компетенциите между държавата, регионите и общините и какви ще бъдат техните взаимоотношения. Не са споделени идеи за финансирането на новите административно-териториални единици, както и за обема и съдържанието на тяхната собственост.

Твърде елементарно е разбирането от отделни представители на местната власт, че за да се създаде второто ниво на самоуправление, е достатъчно да се избират областните управители. Като представител на държавата институцията на областния управител има съвсем друго предназначение. Друг е въпросът, че идеите за изборност не са лишени от основание. Открит остава и въпросът, какъв ще бъде статутът и начинът на конституиране на органа, представляващ държавата на нивото на административно-териториалните единици, в които ще се осъществява второто равнище на самоуправление. Очевидно от такъв орган ще има необходимост. Неговите правомощия следва да бъдат съобразени с функциите и компетенциите на органа на самоуправление от второ ниво.

Ще се наложи централната власт да се раздели с редица свои право-

ция в полза на новите региони, което естествено ще породи чувство на "ревност" у много нейни представители, които ще имат усещане, че губят влияние или значимост. Аналогичен проблем ще имат и представителите на местните власти, тъй като неминуемо определени техни правомощия или функции, както и приходоизточници, които сега са общински, ще бъдат преразпределени към новите административно-териториални единици.

Даваме си сметка, че целта, която сме си поставили, ще бъде реализирана в хода на един дълъг и труден процес, съпроводен от значителни законодателни промени, както и от създаване на качествено нови органи на самоуправление и административни структури. По пътя си сигурно ще срещнем значителни трудности и от субективно естество. Целта, към която се стремим, ще трябва да постигнем с известни "жертви", но и с общите ни усилия и с чувство за отговорност пред гражданите, които представляваме, а и пред бъдните поколения.

ПРАВНА УРЕДБА НА МЕСТНОТО САМОУПРАВЛЕНИЕ И ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА УСВОЯВАНЕ НА СРЕДСТВА ПО МЕЖДУНАРОДНИ ИНВЕСТИЦИОННИ ПРОЕКТИ

Айред Гюрова

Конституцията на Република България от 1991 г. за първи път в правната история прогласява принципа на автономност на местната власт, като декларира, че общината има самостоятелен бюджет и право на своя собственост в интерес на териториалната общност. Съгласно Конституцията, местното самоуправление е форма на децентрализация на държавната власт с цел повишаване ролята на общините при решаване на проблеми от местно значение. Тези проблеми са различни и тяхното адекватно решаване не е възможно единствено от държавната администрация. Анализът на правната уредба в рамките на законодателната и административната реформа показва непрекъсната тенденция към разграничаване на органите на централната държавна администрация от органите на местната администрация. През последните години се забелязват все по-отчетливо и наценки на обособяване на икономически, политически и социален ресурс за приоритетно задоволяване на интересите на населението по места. Този подход е деклариран преди всичко в чл. 2 от Конституцията, която подчертава, че България е парламентарна република с местно самоуправление. Освен в разпоредбите на Конституцията и Закона за местното самоуправление и местната администрация от 1991 г., идеята за децентрализацията на местната власт е регламентирана и в редица други закони от последните 10-12 години. Волята на законодателя през тези години е била насочена не само към усъвършенстване на административните структури на двата вида администрация, но и към осигуряване на конституционното изискване за разграничаване на техните бюджети. Като постановява, че общината е юридическо лице и има право на своя собственост и самостоятелен бюджет, Конституцията ясно определя не само правомощията на местната власт за

решаване на проблемите по места, но дава и съответните гаранции за това с обезпечаване на необходимия финансов ресурс. Разграничаването на местната власт от държавната, най-вече по отношение на финанси и бюджет, е най-сигурната гаранция за осигуряване на независимостта на тази власт и отделянето ѝ от държавната. Местната власт има политическа и административна самостоятелност. Тя е основана върху избора ѝ от местното население. От друга страна, органите на местното самоуправление са отговорни за решаването на проблемите на населението по места, за което са необходими и съответните финансови ресурси. Осигуряването на финансовата самостоятелност на местната власт е задължение на държавата. Това задължение е регламентирано в чл. 141, ал. 1, 2 и 3 от Конституцията. Задължение на държавата към местната власт е да създаде нормативна база, която да осигурява постоянни финансови източници, както и да подпомага нормалната дейност по места. В същото време държавата не трябва да допуска финансова зависимост на местната власт от държавния бюджет и ограничаване на възможностите и инициативността на местните органи сами да вземат решения по компетентност. Освен в разпоредбите на Конституцията и Закона за местното самоуправление от 1991 г., идеята за автономията на местната власт през последните години е застъпена преди всичко в Закона за общинската собственост от 1996 г., в Закона за общинския бюджет от 1998 г., в законите за държавния бюджет от 2000, 2001 и 2002 г., в Закона за местните данъци и такси от 1997 г., най-вече чрез последните му изменения и допълнения, в Закона за обществените поръчки, Закона за кооперациите, в Закона за защита на потребителите и правилата за търговия и др. Волята на законодателя чрез тези закони е да се търсят решения за преодоляване на естествения конфликт на интереси при разпределянето на приходите в държавния бюджет по разходни пера между държавна и местна власт.

Правната уредба на местното самоуправление и местната администрация представлява сериозна по обем съвкупност от правни актове, създадени по различно време и имащи различна юридическа сила. Основната характеристика на тази правна уредба обаче е изградената вече нормативна основа от нов тип, създадена в последните години, която е израз на непрекъснат стремеж за усъвършенстване по посока към приемане на правни решения, основани върху съвременни, международно утвърдени правни принципи, като гаранция за ефективността на правното регулиране. Стремехът в този смисъл е към постигането на една сигурна гаранция за повишаване на качеството на живота и за защита на правата и интересите на българските граждани.

Съгласно чл. 20 от Конституцията на Република България държавата създава условия за балансирано развитие на отделните райони на страната и подпомага териториалните органи и дейности чрез финансовата, кредитната и инвестиционната политика.

През март 1999 г. беше приет Законът за регионалното развитие, който регламентира органите за управление на регионалното развитие, видовете планови документи за регионалното развитие, тяхното съдържание и сроковете за разработването им, както и ресурсното им осигуряване. В изпълнение на закона правителството формулира критериите за определяне на районите за целенасочено въздействие и териториалния им обхват и прие Правилник за организацията и дейността на Съвета за регионално развитие към Министерския съвет и на областните съвети за регионално развитие. В съответствие с регионите в европейските държави и във връзка с изискванията за прилагане на програми на европейския съюз, за нуждите на националния план за регионално развитие Съветът за регионално развитие към МС утвърди на свое заседание на 2 юни 1999 г. териториалния обхват на 6 района за планиране, предложен на основание на чл. 9, ал. 4 и 5 от Закона за регионалното развитие.

Националният план за регионално развитие е основен инструмент за формирането на цялостна, дългосрочна и ресурсно осигурена политика на регионално развитие, основана върху конституционното задължение на държавата за балансиране на националните, регионалните и местните интереси и приоритети. От друга страна, този план е отговор на изискванията в областта на регионалната политика и социално-икономическото сближаване, свързани с присъединяването на България към европейския съюз и с възможностите за използване на предприединителните фондове на европейския съюз.

Националният план за регионално развитие е съвкупност от областните планове, разработени въз основа на зададени от национално ниво правила, принципи, цели и приоритети. Областните планове от своя страна отразяват инициативата на областните администрации и местните власти, неправителствения сектор и всички други партньори в регионалното развитие. При разработването на Националния план за регионално развитие е използван принципът на планиране "от долу нагоре", т. е. областните планове за развитие се основават върху общинските стратегии за развитие, а Националният план се основава върху областните планове за развитие.

Независимо от усилията, които полага Министерството на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ) за подпомагане на общините при разработване на общинските стратегии

(Методически указания за обема и съдържанието на общинските стратегии за развитие и програмите за реализация), все още не всички общини проявяват необходимата активност в усвояването на средства от международни инвестиционни проекти по програмите ФАР, ФАР - Трансгранично сътрудничество, и ИСПА. Анализът на информацията, получена с любезното съдействие на колегите, занимаващи се с тези програми, показва, че все още не всички нуждаещи се от подпомагане общини проявяват необходимата активност за усвояване на допълнителни средства извън държавния бюджет.

Анализ на фактическото състояние на програмата ИСПА в Република България

Към настоящия момент са подписани 16 финансови меморандума към следните изпълнителни агенции:

ИА ИСПА към Изпълнителна агенция "Пътища"

Програма за рехабилитация на транзитни пътища III

Финансов меморандум	№ 2000/BG/16/P/PT/001
Обща стойност на проекта	40 000 000 евро
от тях по програма ИСПА	30 000 000 евро
Дата на подписване	12. 10. 2000 г.
Дата на приключване	31. 12. 2003 г.

Изграждане на автомагистрала "Люлин" в участъка между Суходол и Даскалово

Финансов меморандум	№ 2001/BG/16/P/PT/004
Обща стойност на проекта	148 450 000 евро
от тях по програма ИСПА	111 337 500 евро
Дата на подписване	21. 01. 2003 г.
Дата на приключване	31. 12. 2008 г.

ИА ИСПА към Министерството на регионалното развитие и благоустройството

Изграждане на пречиствателни станции за отпадъчни води в басейна на река Марица - гр. Стара Загора и гр. Димитровград

Финансов меморандум	№ 2000/BG/16/P/PE/003
Обща стойност на проекта	43 399 688 евро
от тях по програма ИСПА	32 549 766 евро
Дата на подписване	18. 12. 2000 г.
Дата на приключване	31. 12. 2005 г.

ИА ИСПА към Министерството на транспорта и съобщенията

Реконструкция, разширяване и развитие на летище София

Финансов меморандум	№ 2000/BG/16/P/PT/002
Обща стойност на проекта	135 135 135 евро
от тях по програма ИСПА	50 000 000 евро
Дата на подписване	12. 10. 2000 г.
Дата на приключване	31. 12. 2004 г.

Техническа помощ за международен консултант за подготовка на проект за изграждане на втори мост на река Дунав при Видин - Калафат

Финансов меморандум	№ 2001/BG/16/P/PA/001
Обща стойност на проекта	5 880 000 евро
от тях по програма ИСПА	4 998 000 евро
Дата на подписване	30. 11. 2001 г.
Дата на приключване	31. 12. 2006 г.

Модернизация и електрификация на жп линията Пловдив - Свиленград

Финансов меморандум	№ 2001/BG/16/P/PT/003
Обща стойност на проекта	340 000 000 евро
от тях по програма ИСПА	153 000 000 евро
Дата на подписване	20. 11. 2001 г.
Дата на приключване	31. 12. 2006 г.

ИА ИСПА към Министерството на околната среда и водите

Пакет от 6 регионални депа за отпадъци - Перник, Монтана, Русе, Севлиево, Силистра и Созопол

Финансов меморандум	№ 2000/BG/16/P/PE/002
Обща стойност на проекта	60 577 513 евро
от тях по програма ИСПА	45 433 135 евро
Дата на подписване	18. 12. 2000 г.
Дата на приключване	31. 12. 2004 г.

Изграждане на градска пречиствателна станция за отпадъчни води - гр. Пазарджик

Финансов меморандум	№ 2001/BG/16/P/PE/006
Обща стойност на проекта	19 110 968 евро
от тях по програма ИСПА	12 422 129 евро
Дата на подписване	16. 12. 2001 г.

Изграждане на градска пречиствателна станция за отпадъчни води - гр. Благоевград

Финансов меморандум	№ 2001/BG/16/P/PE/008
Обща стойност на проекта	12 580 465 евро
от тях по програма ИСПА	8 806 326 евро
Дата на подписване	20. 11. 2001 г.
Дата на приключване	31. 12. 2006 г.

Изграждане на регионална пречиствателна станция за отпадъчни води - гр. Горна Оряховица

Финансов меморандум	№ 2001/BG/16/P/PE/005
Обща стойност на проекта	16 633 945 евро
от тях по програма ИСПА	12 475 459 евро
Дата на подписване	17. 12. 2001 г.
Дата на приключване	31. 12. 2006 г.

Изграждане на довеждащ колектор и градска пречиствателна станция за отпадъчни води - гр. Бургас - кв. Меден рудник

Финансов меморандум	№ 2002/BG/16/P/PE/009
Обща стойност на проекта	10 206 220 евро
от тях по програма ИСПА	7 654 665 евро
Дата на подписване	21. 01. 2003 г.
Дата на приключване	31. 12. 2007 г.

Изграждане на довеждащ колектор и градска пречиствателна станция за отпадъчни води - гр. Търговище

Финансов меморандум	№ 2002/BG/16/P/PE/010
Обща стойност на проекта	15 235 915 евро
от тях по програма ИСПА	11 426 936 евро
Дата на подписване	21. 01. 2003 г.
Дата на приключване	31. 12. 2007 г.

Изграждане на довеждащ колектор и градска пречиствателна станция за отпадъчни води - гр. Ловеч

Финансов меморандум	№ 2002/BG/16/P/PE/011
Обща стойност на проекта	18 396 575 евро
от тях по програма ИСПА	13 797 431 евро
Дата на подписване	21. 01. 2003 г.
Дата на приключване	31. 12. 2007 г.

Изграждане на довеждащ колектор и градска пречиствателна станция за отпадъчни води - гр. Монтана

Финансов меморандум	№ 2002/BG/16/P/PE/012
Обща стойност на проекта	16 741 237 евро
от тях по програма ИСПА	12 555 928 евро

дата на подписване	21. 01. 2003 г.
Дата на приключване	31. 12. 2007 г.

Изграждане на довеждащ колектор и градска пречиствателна станция за отпадъчни води - гр. Севлиево

Финансов меморандум	№ 2002/BG/16/P/PE/014
Обща стойност на проекта	13 987 623 евро
от тях по програма ИСПА	10 490 717 евро
Дата на подписване	21. 01. 2003 г.
Дата на приключване	31. 12. 2007 г.

Изграждане на довеждащ колектор и градска пречиствателна станция за отпадъчни води - гр. Попово

Финансов меморандум	№ 2002/BG/16/P/PE/015
Обща стойност на проекта	11 860 433 евро
от тях по програма ИСПА	8 895 326 евро
Дата на подписване	21. 01. 2003 г.
Дата на приключване	31. 12. 2007 г.

Стойност на проектите	Общо по финансови меморандуми	ИСПА финансиране	% ОС/Т
Сектор Околна среда (ОС)	238 730 582	176 507 818	33,57%
Сектор Транспорт (Т)	669 465 135	349 335 500	66,43%
ОБЩО	908 195 717	525 843 318	100 %

Съществува голям дисбаланс за периода 2000-2002 г. в разпределението на средствата по проектите между сектор Транспорт и сектор Околна среда, (съотношението трябва да бъде 50/50 %), което показва недостатъчно представени проекти за сектор Околна среда.

Следните проекти, включени в План 2001, имат депозирани в европейската комисия апликационни форми за финансиране по програма ИСПА, но все още няма подписани финансови меморандуми:

ИА ИСПА към Министерство на околната среда и водите
Изграждане на сероочистителни инсталации към 5. и 6. блок на ТЕЦ "Марица Изток-2"

№ 2001/BG/16/P/PE/004	
Обща стойност на проекта	60 000 000 евро
от тях по програма ИСПА	30 000 000 евро
Национално съфинансиране	6 000 000 евро

Заем от международна финансова институция	24 000 000 евро
Дата на подаване на апликационната форма	февруари 2001 г.
Национален център за третиране на опасни отпадъци № 2001/BG/16/P/PE/007	
Обща стойност на проекта	79 919 000 евро
от тях по програма ИСПА	59 189 250 евро
Дата на подаване на апликационната форма	юни 2001 г.

Нови проекти по програма ИСПА

През 2002 г. отдел "Изпълнение на програма ИСПА" подготви интегрирани проекти от Водния сектор, включващи проектиране и изграждане на нови, както и доизграждане, подобряване и рехабилитация на съществуващи източници за водоснабдяване, водопреносни и канализационни мрежи и съоръженията по тях и на пречиствателни станции за питейна и отпадъчна вода (ПСПВ и ПСОВ). Тези проекти са разгледани съвместно с националния ИСПА координатор и Министерството на околната среда и водите и могат да бъдат представени за финансиране по програма ИСПА за периода 2003-2004 година.

■ Гр. Перник - 112 609 жители (29 млн. евро). Рехабилитация на стената на язовир Студена, доизграждане и рехабилитация на хидровъзела и довеждащите тръби (3 млн. евро), реконструкция и рехабилитация на водоснабдителната мрежа и съоръженията по нея (10 млн. евро), реконструкция и рехабилитация на канализационната мрежа - 120 км (10 млн. евро), реконструкция, подобряване и надграждане (вторични утайтели) на съществуващата ПСОВ (3 млн. евро), реконструкция, подобряване и разширение на съществуващата ПСПВ (3 млн. евро).

■ Община Кюстендил - 77 032 жители (74,595 млн. евро). Доизграждане на язовир Кюстендил, около 34 % (20 млн. евро), изграждане на ПСПВ и довеждащи водопроводи (12,885 млн. евро - 10,225 + 2,660), реконструкция на водоснабдителна система (26,957 млн. евро), реконструкция и модернизация на ПСОВ (1 млн. евро), реконструкция и доизграждане на канализационната мрежа (8,914 млн. евро), реконструкция на водопроводната мрежа в Бобов дол (2,910 млн. евро), доизграждане на ПСПВ Самораново, Бобов дол (1,929 млн. евро).

■ Гр. Сливен - 108 000 жители (55,990 млн. евро). Реконструкция, доизграждане и модернизиране на канализационната мрежа (26,080 млн. евро), 70% доизграждане на ПСПВ (9,460 млн. евро), доизграждане на водоснабдителната мрежа (20,450 млн. евро).

■ Гр. Стара Загора* - 186 439 жители (22,500 млн. евро). Рехабилитация на довеждащ водопровод (15 км) от водоснабдителна система Ягода (3,750 млн. евро), реконструкция на водопроводна мрежа (5 млн. евро), доизграждане и реконструкция на канализационна система (13,750 млн. евро).

■ Гр. Панагюрище** - 31 065 жители (24,485 млн. евро). Доизграждане и реконструкция на водопреносната мрежа (6,050 млн. евро), доизграждане на язовир Луда Яна, около 50 %, доизграждане на хранващите водопроводи, изграждане на нови водоеми с общ обем 1 400 м³ (7,670 млн. евро), модернизация на съществуващата пречиствателна станция за отпадъчни води (1,535 млн. евро), изграждане на ПСПВ (4,155 млн. евро), реконструкция и доизграждане на канализационната мрежа (5,075 млн. евро);

* Изграждането и въвеждането в експлоатация на пречиствателна станция за отпадъчни води в този град е включено в Националната програма за приоритетно изграждане на ГПСОВ за населени места с над 10 000 еквивалент жители в Р България.

** За гр. Панагюрище има извършено през 2002 г. прединвестиционно проучване и той може да бъде предложен за директно финансиране по програма ИСПА в края на 2003 г.

Първите 4 проекта са съгласувани с МОСВ, за да кандидатстват за единна техническа помощ по програма ИСПА под управлението на ИА ИСПА към МОСВ за:

Оценка на въздействието върху околната среда

Предпроектно проучване, апликационна форма, тръжна документация

За финансиране по програма ФАР се предлагат мерки, свързани с институционалното осигуряване на регионалното развитие и планиране, както и развитие на инструментариума в тази област по трансгранично коопериране, сближаване на социално-икономическото развитие и други. Одобрените от МРРБ проекти по ФАР за 2002 година и изпълнени от общините са обобщени в таблицата:

**Договори по програма ФАР
"Икономическо и социално сближаване".
Финансов меморандум BG 0002 - BG 0006**

BG 0004.03 "Професионално обучение"		
Номер на договора	Име на договора	Име на организация
BG0004.03.03.001	Професионално обучение	ПУЦ към ТПК "Победа-32", Стара Загора
BG0004.03.03.002	Професионално обучение	Строителен техникум, Пловдив
BG0004.03.03.003	Строителството - най-добрата реализация в живота	СПТУ по строителство "Пеньо Пенев" - Пловдив
BG0004.03.03.004	Професионалното обучение - път към подобряване качеството на човешките ресурси и тяхната трудова реализация	Техникум по обществено хранене "Проф д-р Асен Златаров", Кърджали
BG0004.03.03.005	Обучение на земеделски кадри - категория ТВК, ТВК-3 и електро - и мотокаристи за вътрешно заводски транспорт	СПТУ по селско стопанство, с. Белозем
BG0004.03.03.008	Реална възможност за нов шанс в живота	СПТУ по строителство и дървообработване "Инж. Н. Ранчев", гр.Стара Загора
BG0004.03.03.010	Обучение по професии в туризма и хранително-вкусовата промишленост- възможност за ново начало	СПТУ по ресторантьорство и хотелиерство, гр. Павел баня
BG0004.03.03.011	Насърчаване на заетостта в области Пазарджик, Стара Загора, Пловдив, Хасково, чрез модулно професионално обучение	Българско-германски център за професионално обучение, гр.Пазарджик
BG0004.03.03.013	Перфектно партньорство за обучение на работници и специалисти в шевното производство	Техникум по облекло, гр. Пловдив

BG0004.03.03.014	Професионална квалификация на безработни от Пловдивска област по професиите "работник В и К инсталации" и "монтър на електрически и електронни съоръжения"	"НТС - Инженеринг" ЕООД - Пловдив
BG0004.03.03.016	Нов импулс в Тракия	Техникум по облекло и хранене "Райна Княгиня", гр. Стара Загора
BG0004.03.03.017	Професионален шанс	Техникум по хранително-вкусова промишленост "Атанас Ченгелев", гр. Пещера
BG0004.03.03.018	За бъдещето на Чепеларе - сърцето на Родопите	Техникум по хранене и туризъм "Асен Златаров"
BG0004.03.03.019	Шанс за 60 дългосрочно безработни да се върнат отново на работа.	Районен кооперативен съюз, гр. Хасково
BG0004.03.03.020	Високо квалифицирани водачи на моторни превозни средства	ЕТ "Тракия-Юг - Димо Капачков - Веселин Вълчев", Хасково
BG0004.03.03.022	Възможност за обучение днес, шанс за работа утре	СПТУ по лека промишленост и машиностроене "Васил Левски", гр. Пещера
BG0004.03.03.023	Проект за придобиване на професионална квалификация и преквалификация на кадри от хлебно-сладкарската и шивашката промишленост - Адаптация	Междущилищен център за трудово-политехническо обучение - 4000 Пловдив
BG0004.03.03.024	Професионално обучение на безработни и повишаване квалификацията на заети лица в регион Пазарджик	ЕТ "CAT-40 - Антоанета Перостийска"
BG0004.03.03.025	Техникум по механотехника и транспорт - гъвкав оператор на пазара на труда в област Монтана	Техникум по механотехника и транспорт "Юрий Гагарин", гр. Монтана

BG0004.03.03.026	Овластяване на нови умения в шивашката промишленост - възможност за устойчива заетост на жените в регион Смолян	Дружество за разпространение на знания, гр.Смолян
BG0004.03.03.027	Заетост чрез занаятчийство	Техникум по дървообработване и вътрешна архитектура "Христо Ботев", гр. Пловдив
BG0004.03.03.028	Професия работник по ремонта и поддръжката на машини и съоръжения в шевната промишленост	Техникум по механотехника "Проф Цветан Лазаров"
BG0004.03.03.029	ПГ02 Квалификация - Заетост	Професионална гимназия - гр.Видин
BG0004.03.03.030	Фирмена инициатива за професионално обучение	ЕТ "Зелена светлина - Мариян Трифонов", гр. Видин
BG0004.03.03.031	Водачи на МПС, с. Борован, обл. Враца	СПТУ по транспорт "Коста Петров"
BG0004.03.03.032	Професионално-учебен център за нуждите на дърводобива	Учебно-опитно горско стопанство "Петрохан", с. Бързия
BG0004.03.03.033	От традиция към благополучие	Трудово-производителна кооперация "Феникс", гр. Пловдив
BG0004.03.03.034	Втори шанс	Техникум по хранене и търговия, Хасково
BG0004.03.03.035	Реален шанс	Техникум по хранително-вкусова промишленост "Св. св. Кирил и Методий", гр. Момчилград
BG0004.03.03.036	За професионално обучение на безработни и трудово заети лица в професиите "заварчик" и "строителен дърводелец"	ЕТ "Квалитех - Вера Комитска", гр. Враца

BG0004.03.03.037	Професионално обучение - Магура 98	"Магура 98" ООД, гр. Пловдив
BG0004.03.03.038	Строителната професия - бъдеще за Кърджалийски регион	Техникум по строителство "Христо Смирненски", гр. Кърджали
BG0004.03.03.040	Тракийски майстори	Междучилищен център - Димитровград
BG0004.03.03.041	Работник за преработка на мляко и млечни продукти	Техникум по биотехнологическа и химическа промишленост "Д. Ив. Менделеев", Стара Загора
BG0004.03.03.042	Професиите в туризма - нов и възможности за безработните	Техникум по търговия и ресторантьорство, Враца
BG0004.03.03.043	Професионалното модулно обучение - промяна на мислене, съчетание от теория и практика, развитие на професионализъм, ново прозрение и алтернатива в контекста на новото хилядолетие	СПТУ по машиностроене, гр. Враца
BG0004.03.03.044	Професионалната квалификация - нова възможност за трудова заетост и социална интеграция в общините Враца, Мездра и Роман.	Техникум по строителство и архитектура, Враца
BG0004.03.03.045	Нови възможности с нова професия	Дружество по ЗЗД "ЕвроСтил"
BG0004.03.03.047	Професионално обучение на безработни и заети - път към устойчива заетост в област Видин	Трудово-производителна кооперация "Боян Чонос", Видин
BG0004.03.03.048	Повишаване качеството на човешкият ресурс- област Враца	Техникум по механизация и електрификация в селското стопанство "Н. Й. Вапцаров" - Бяла Слатина
BG0004.03.03.049	Нов шанс - обучение на 60 безработни и преквалифициране на 111 работещи в дърводобивната и дървообработващата промишленост	СПТУ по механизация на селското стопанство "Н. Й. Вапцаров", гр. Чепеларе

BG0004.03.03.050	Без граници	Техникум по дървообработване и строителство, Хасково
BG0004.03.03.052	Бизнесът и обучението - ръка за ръка	Професионална гимназия по текстил и електропромишленост, гр. Харманли
BG0004.03.03.053	Създаване на заетост чрез обучение за реалните нужди на шивашкото производство в община Хасково	Професионална гимназия по лека промишленост, гр. Хасково
BG0004.03.03.054	За сита, честита и гостоприемна България	Техникум по хранително-вкусова промишленост "Д. И. Менделеев", гр. Лом
BG0004.03.03.055	Професионална квалификация и реализация на безработни в сферата на машиностроенето	СПТУ по промишлени технологии, гр. Пазарджик
BG0004.03.03.058	Обучение за придобиване на професионална квалификация на безработни лица по счетоводство с използване на счетоводен програмен продукт за работа във фирмите от туризма	Център по пазарна икономика, Пловдив
BG0004.03.03.059	Повишаване пригодността за трудова заетост в сферата на туризма и хранително-вкусовата промишленост на безработни и заети лица от Пазарджишка област	ЕТ "Борей-2000 -Маргарита Хаджийска", Пазарджик
BG0004.03.03.060	Обучението - шанс за по-добър живот	ЕТ "Оливи - Доля Иванова", гр. Враца
BG0004.03.03.061	Оптимална квалификация - оптимална заетост	Техникум по електротехника и електроника "Кап. Петко войвода", Кърджали
BG0004.03.03.062	Благоустрояване централната част на гр. Любимец - стъпка към създаване на европейска среда за намаляване на безработицата	ЕТ "Диана Деслова - ДИДИ", гр. Хасково

BG0004.03.03.063	Обучение за професионалисти в северозападен район - охрана и обществена безопасност	ЕТ "Алфа - Щит - Илия - Илиев", гр. Видин
BG0004.03.03.065	Квалификационни курсове за професии в туризма	Център за професионално обучение към "Новотел Пловдив" АД, гр. Пловдив
BG0004.03.03.067	Професионалното обучение -предпоставка за заетост в област Враца	Сдружение с нестопанска цел "Дом на науката и техниката", Враца
BG0004.03.03.068	Професионално модулно обучение за повишаване заетостта и гъвкавостта на работната сила в област Видин	Техникум по облекло и хранене, Видин
BG0004.03.03.069	Професионално обучение на безработни	Техникум по електротехника "Христо Ботев", гр. Монтана
BG0004.03.03.072	Шанс за заетост и по-ефективна реализация в труда за безработни и наети лица в общините Видин и Белоградчик чрез професионално обучение	НЦПО в системата на БТПП - клон Търговско-промишлена палата, Видин
BG0004.03.03.075	Обучение, Професионализъм, Реализация	"Регионален център за квалификация и преквалификация" ЕООД, гр. Стара Загора
BG0004.03.03.076	Професионалното обучение - поглед в бъдещето	Техникум по лека промишленост, гр. Монтана
BG0004.03.03.077	Професионално обучение на заварчици (по европейски норми) и на монтьори на отоплителни и климатични инсталации за осигуряване нуждите на машиностроителни фирми на територията на община Хасково	Техникум по механоелектротехника "Стойчо и Кица Марчеви", гр. Хасково
BG0004.03.03.078	Професионално обучение за заетост в консервната промишленост	Териториална организация на научно-техническите съюзи, гр. Пазарджик

BG0004.03.03.079	Реална възможност за шест десет дългосрочно безработни лица да се върнат на пазара на труда	СД "Комп - Добрева и съдружие", Хасково
BG0004.03.03.080	Професионално обучение на безработни за придобиване на професионална квалификация за "счетоводител", "маркетолог", "екскурзовод", "туристически агент", "администратор" за трудова заетост в туризма в общините Ардино, Джебел, Черноочене, Пловдив	Търговска гимназия - Пловдив
BG0004.03.03.081	Улесняване трудова заетост на младите хора в Северозападен регион чрез мотивационно и професионално обучение	Техникум по химични технологии и икономика "Проф д-р Асен Златаров", гр. Видин
BG0004.03.03.082	Намаляване равнището на безработица в област Монтана и адаптиране на професионалната подготовка към изискванията на пазара на труда чрез провеждане на курсове за квалификация и преквалификация на безработни и заети лица	Събирателно дружество "Монтана Авиор - Репкини и Сие"
BG0004.03.03.083	Преквалификация на безработни лица с цел наемането им на работа	Индустриална стопанска асоциация - Видин
BG0004.03.03.084	Инвестицията в професионализма - бъдещият мост към ЕС	НЦПО в системата на БТПП - клон Старозагорска търговско-промишлена палата, Стара Загора
BG0004.03.03.085	Професия - стабилност, сигурност	ЕТ "Златана" - Снежка Хаджийска
BG0004.03.03.087	Шанс за трудова и професионална реализация	Агенция за регионално развитие и бизнес център - Видин

BG0004.03.03.092	Квалификация и преквалификация в областта на дървообработването. Въвеждане на ноу-хау - учебен модул за производство на брикети от дървесни отпадъци	Техникум по дървообработване и облекло "Кирил Маджаров", Смолян
BG0004.03.03.095	Професионално обучение	ЕТ "Боян Папраданов"
BG0004.03.03.097	Пътят не е толкова труден, когато посоката е вярна (обучение на безработни и преквалификация на заети от Северозападен район на планиране в областта на туризма)	Иком Интелект - клон Враца
BG0004.03.03.098	Традиции и бъдеще	ЕТ "ИТИ - Пламка Георгиева", Монтана
BG0004.03.03.099	Център за професионално обучение и квалификация "Ново начало" към ПГ "Ген. Вл. Заимов"	Професионална гимназия "Ген. Владимир Заимов",
BG0004.03.03.100	Професионално обучение на работници за работа в шивашкото производство	Техникум по облекло и текстил "Евридика", гр. Кърджали
BG0004.03.03.103	Осигуряване на кадри за оптичната индустрия в община Панагюрище чрез системата на професионалното модулно обучение	Техникум по механотехника "Инж. Никола Белопитов", гр. Панагюрище
BG0004.03.03.108	Професионално обучение на специалисти по съвременни компютърни и интернет технологии	ЕТ "Стойчо Нончев - Елбинекс", Център по приложения на компютри, гр. Пловдив
BG0004.03.03.109	Квалификация на безработни в областта на дърводобива и първичната обработка на дървесината	Техникум по горско стопанство и дърводобив "Стефан Божков", гр. Батак
BG0004.03.03.110	Адекватно професионално обучение - гарант за заетост и устойчивост	Национален център за професионално обучение в системата на Българската търговско-промишлена палата - БТПП, клон Враца

BG0004.03.03.111	Инициатива за заетост чрез придобиване на професионални умения и квалификация в областта на туризма, млекопреработването и създаване на устойчив обучителен център за област Враца	Агенция за регионално и икономическо развитие, гр. Враца
BG0004.03.03.112	Професионална квалификация и преквалификация в приоритетни за общините Берковица и Вършец отрасли	Техникум по механизация на горското стопанство
BG0004.03.03.114	Заетост в горите	Техникум по горско стопанство "Христо Ботев", гр. Велинград
BG0004.03.03.115	Проект ПРОБ - Монт	ЕТ "Рубиес Транс Снив - В. Стоянов", гр. Берковица
BG0004.03.03.116	Квалификация и преквалификация на безработни в гр. Хасково и гр. Харманли	Сдружение "Национален център за професионално обучение в системата на Българската търговско-промишлена палата -БТПП", клон Хасково
BG0004.03.03.117	Сръчни ръце, красиво лице, добро самочувствие	ЕТ "Елеганс-А33 - Зорка Палаганева"
BG0004.03.03.120	Модулно професионално обучение на безработни и заети с недостатъчна квалификация в Център за непрекъснато обучение и управление на проекти, гр. Монтана	Техникум по икономика "Васил Левски", гр. Монтана
BG0004.03.03.121	Инициатива за заетост чрез професионално обучение на хлебари, сладкари и специалисти по предпечат в Монтана	Дружество "Знание", гр. Монтана
BG0004.03.03.122	Професионално обучение на безработни и работещи в техникум по строителство за динамично съответствие на пазара на труда в град Монтана	Техникум по строителство, гр.Монтана

BG0004.03.03.123	Обучение, квалификация и преквалификация по специалността "работник каменоделец"	Техникум по каменообработване, с. Кунино
BG0004.03.03.125	Професионалната квалификация - нов шанс за заетост	Техникум по химични технологии, Пазарджик
BG0004.03.03.127	Професионално обучение на безработни, регистрирани в бюрата по труда, и на заети лица, нуждаещи се от преквалификация или допълнителна квалификация за шевната промишленост в Смолянска област	Техникум по електротехника "А.С. Попов", 4800 Девин
BG0004.03.03.128	Професионалното образование - шанс за безработните	СПТУ по селско стопанство "Г. М. Димитров", 3740 Дунавци
BG0004.03.03.129	Квалификация и работа за Белоградчик	Техникум по съобщителна техника "А. С. Попов", гр. Белоградчик
BG0004.03.03.130	Шанс - професионално обучение за придобиване на професия и квалификация в областта на туризма от безработни, незаети и срочно заети лица	Център за езиково и бизнес обучение 01ООД, гр. Монтана
BG0004.03.03.134	Професионално обучение на безработни лица от област Монтана в сферата на хранително-вкусовата, шивашката и обувната промишленост и в строителството	ЕТ "Пламяк-96 - Капинка Жекова"
BG0004.03.03.135	"Поддай ръка - чрез професионално обучение към реализация на пазара на труда "	Индустриална стопанска асоциация (камара), гр. Враца
BG0004.03.03.136	Професионално обучение и осигуряване на заетост в машиностроенето	"Глобал Солюшън" ООД, гр. Хасково
BG0004.03.03.138	Професионално обучение на безработни лица в областта на строителството	"Имидж" ООД, гр. Пловдив

BG0004.03.03.141	Активни мерки за заетост - професионално обучение на безработни и преквалификация на заети лица в шивашката промишленост	Техникум по текстил и облекло, гр.Мездра
BG0004.03.03.144	Професионално обучение на трайно безработни и преквалификация на заети в Южния централен район в отраслите туризъм и машиностроене	"Професионалист-99 - Гълъбово"АД, гр. Гълъбово
BG0004.03.03.149	Северозападен текстил	Техникум по текстил, гр. Враца
BG0004.03.03.150	Изграждане на център за професионално обучение и квалификация за заготовчици, шпосери и заварчици с цел насърчаване на трудовата заетост и подпомагане на безработни и съкратени на територията на Северозападния район - във Видин и Враца и техните региони	"Химремонтстрой" АД - клон Видин
BG0004.03.03.151	Професионално обучение и преквалификация на лица за нуждите на индустриалното строителство и инфраструктурното развитие - Стара Загора	"Професионален учебен център" ЕООД, гр. Търговище (действащ чрез "Професионален учебен център" ЕООД - клон Стара Загора)
BG 0004.04 "Обновяване на институции за професионално обучение"		
BG 0004.04.03.01	Основен ремонт и обновяване - Техникум за облекло и обществено хранене (гр. Видин)	ГБС - Енергостроймонтаж АД
BG 0004.04.03.02	Основен ремонт и обновяване - Техникум по механотехника и електротехника (гр. Враца)	ГБС - Енергостроймонтаж АД
BG 0004.04.03.03	Основен ремонт и обновяване - Строителен техникум	ГБС - Енергостроймонтаж АД, Велинград

BG 0004.04.03.04	Основен ремонт и обновяване - Техникум за дървообработка и строителство /гр. Хасково/	Сиконко Билдинг АД
BG 0004.04.03.05	Основен ремонт и обновяване - Механотехникум (гр. Смолян)	Трансстрой - Бургас АД
BG 0004.04.03.06	Основен ремонт и обновяване - Техникум за лека промишленост (гр. Казанлък)	Сиконко Билдинг АД
BG 0004.04.03.07	Основен ремонт и обновяване - Техникум по електротехника и електротехника (гр. Кърджали)	Сиконко Билдинг АД

Програмата ФАР заедно с Европейското споразумение за асоцииране е основен инструмент за прилагане на предприєдинителната стратегия.

В частност програма ФАР - Трансгранично сътрудничество, е програма за регионално сътрудничество между граничните региони от страните от Централна и Източна Европа и Европейския съюз. Целите на програмата се свеждат до подпомагане на страните кандидатки да преодолеят икономическите и социалните си трудности, както и до подготовка на страните кандидатки за ефективно участие в Интеррегионалната програма на Европейския съюз за граничните региони в страните членки.

За Република България Програмата ФАР обхваща съвместни проекти с Гърция и Румъния. Програма Фар - Трансгранично сътрудничество, включва проекти в секторите транспорт, изграждане на ГКПП, околна среда, енергетика и телекомуникации, регионално развитие. От изредените секторни програми са одобрени и са в процес на изграждане редица проекти с национално значение, както и малки проекти на общините, включени в тази програма. През 2002 г. са одобрени 7 проекта за изграждане на пътища в област Силистра, община Свищов, Видин и др.

Изводите, които се налагат от справките за утвърдените и реализирани през 2002 г. проекти и усвоените чрез тях средства от международните инвестиционни проекти по ФАР, ИСПА и ФАР - Трансгранично сътрудничество, показват тенденция към нарастване на активността на общините в сравнение с 2000 и 2001 г. Това е свързано с осъзнаването на все по-голямата роля и отговорност на местните органи.

Общините имат ключово значение и са важен инструмент при

планирането и при реализирането на областните планове за развитие. Реализирането на тези проекти води до решаване на много от проблемите по места. Все още обаче не са овладени напълно механизмите за разработване на общинските стратегии за развитие, които да бъдат приоритетно заложили в областните планове и успешно защитени на национално ниво.

Причините за това са следните:

1. Липса на опит в самите институции в прилагането на регионални програми за развитие.

2. Отсъствието на добра координация между институциите също води до неефективно изразходване на ресурсите. Поради това някои средства изобщо не се усвояват, което се отчита като отрицателен ефект в провеждането на регионалната политика.

3. Все още не е достатъчна информацията за кандидатстване за финансиране извън бюджета, която достига до общините и областите. Необходимо е да се създаде организация за движението на този информационен поток така, че той да достига по най-бързия начин до областите и общините. Общините от своя страна са длъжни да доведат информацията до населението.

Решаването на проблемите на общината, областта и страната ни е задължение не само на администрациите - местна или държавна, а и на всеки човек, защото от това зависи решаването на личните му проблеми и повишаването на жизнения му стандарт. Днес повече от всякога е необходимо да бъдат обединени усилията на всички, да се проявява нужната инициативност и активност, да се мобилизира целият интелектуален и професионален потенциал за усвояване на всички средства по международните инвестиционни проекти. Само по този начин е възможно да се промени обликът на всяко населено място, да се създадат работни места, което ще промени живота на българския гражданин. Това със сигурност ще възвърне вярата и оптимизма му, както и самочувствието му на истински европейец.

ФИНАНСОВА ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЯ И МЕСТНО САМОУПРАВЛЕНИЕ

Ширин Исмаил

Европейската харта за местно самоуправление поставя законността като граница на автономията и основа на децентрализацията. Според нея компетенциите на местните органи не може да бъдат подлагани на съмнение или ограничавани освен в рамките на закона. Следователно от законовата рамка на дадена страна се определят параметрите и степента на децентрализация на управлението. През 1999 г. беше изменен Законът за местното самоуправление и местната администрация, който е една от рамките на децентрализацията в нашата страна. С тези промени се извърши стесняване на мрежата от органи на местното самоуправление - като закриването на районните съвети, намаляването на броя на кметствата (за населени места под 500 души) и замяната им с назначавани кметски наместници. Оформи се една административна верига - кметът на общината предлага кой да бъде избран от общинския съвет за кмет на района, а кметът на района назначава заместник-кметове. Последица от тези промени е, че се ограничава местното самоуправление, като се стеснява мрежата на неговите органи, което може да се отрази неблагоприятно върху развитието на гражданското общество.

Страните в преход са изправени пред въпросите, свързани с необходимостта от децентрализация на управлението и осигуряване на необходимото съответствие между разходните отговорности на общините и предоставените им приходи. Притисната от икономическите реалности, държавата ограничава някои от публичните си услуги, като ги прехвърля на по-ниските нива на управление - регионални и местни. Така увеличените услуги при общините обаче невинаги имат адекватното финансиране и разходни ресурси. Несъответствието между разходните отговорности на общините и предоставената приходна база поражда необходимостта от търсене на оптимални решения за баланс между тези две величини.

Данъкоплатците имат определени очаквания за услугите, предоставяни от публичния сектор. Ефективното предоставяне на публични услуги е налице, когато правителството максимално удовлетворява потребностите и предпочитанията на данъкоплатците, като следва "принципа на

субсидиарността" от хартата на ЕС за местно самоуправление. Според този принцип потребностите и предпочитанията на онези, които плащат за публични услуги, се задоволяват най-добре, ако отговорността за всяка публична услуга е разпределена на най-ниското ниво на управление, което е в състояние да я предоставя. Множеството публични услуги са от полза и за местната общност, и за гражданското общество като цяло. Такива дейности обикновено се изпълняват съвместно от централната и общинските власти. Вземането на решение за това, кои правомощия по отношение на публичните услуги са най-подходящи за различните нива на управление, е първата стъпка към по-децентрализирана фискална система. Разходните отговорности трябва да са определени максимално ясно, така че да се намалява излишното припокриване, дублиране на правомощия и юридическа непоследователност и да се засили отговорността.

Централната власт може да формулира политиката, да приема наредбите и стандартите, докато по-ниските нива на управление носят отговорност повече за действителното изпълнение на услугата. Новите отговорности на органите на управление на по-ниските нива изискват да се направят и адекватни промени в регулиращите надзорни функции на централната власт. Този процес трябва да отчита историята на страната, традициите и институциите, като се взема предвид засилващото се значение на местните приоритети. Няма една-единствена схема за разпределение на разходните отговорности. В отделните европейски държави има съществени различия в това отношение. Принципите на публичните финанси представляват базата за определянето на политиката в тази сфера.

Децентрализацията носи предимства и недостатъци

Предимствата са, че предполага увеличаване влиянието на хората върху решенията, засягащи техния живот. Това може да предизвика по-голяма отзивчивост на органите на властта към гражданите в желанието им да участват в управлението и демократичния процес. Местните изборни ръководители са пряко отговорни за ефективното разходване на финансовите ресурси. Може да се подобри мобилизирането на приходоизточници и разширяването на данъчната основа в частта, която не е обхваната от националните данъци.

Недостатъците са, че може да се застраши макроикономическата стабилност вследствие от намаления контрол на централната власт върху публичните ресурси. Възможно е увеличаване на бюджетния дефицит на общините, когато те се разпореждат с големи ресурси или ползването на заемен капитал от общинските власти не се ограничава от достатъчно строг

правителствен и банков контрол. Възможно е не всички общини да имат достатъчни административни или технико-експертни възможности да поемат повече приходни и разходни отговорности, които ще дойдат с децентрализацията.

Намаляването на участието на централната власт в предоставянето на услуги и по-голямата местна самостоятелност изисква да се засили контролът от страна на централните власти върху финансовата дисциплина на общините. Трябва да се разшири и дейността по оценка на резултатите от предоставяните услуги. В същото време нормативните актове, издавани от централните ведомства, трябва да са изработени така, че да осигуряват достатъчна местна свобода и избор, с оглед на гъвкавост и оперативна ефективност в предоставянето на услугата.

Децентрализацията е процес, който се осъществява съвместно от правителството и общините, а не еднократна реформа. След като се установят най-добрите възможности, е необходимо съобразно с тях да се определят правилата. Съществуването на правила за възлагането на функционални отговорности, за осигуряването на приходоизточници и за разпределение на субсидиите намалява неяснотата и засилва политическата отговорност при защитаване на интересите на всички участници в условията на прозрачност и равнопоставеност.

Отговорностите на общините при предоставянето на публични услуги трябва да определят и местните приходни отговорности. Децентрализацията се извършва много по-лесно, ако има баланс между приходите и разходите. Разходните и приходните отговорности на общините трябва да са принципно обосновани и устойчиви в практиката. Разходни отговорности, трайно надвишаващи общинската приходна база, не могат да бъдат устойчиви за по-дълъг период. В страни с местно и регионално ниво на самоуправление данъците и ползите от публичните разходи на всяко ниво на управление трябва да са възможно най-тесно свързани. Така ако разглеждаме предоставяните на местно ниво публични услуги, гражданите (потребителите, избирателите), които живеят в една община, трябва да плащат за онова, което получават, и да получават онова, за което плащат. Финансовите трансфери от другите нива на управление би трябвало да финансират онзи дял от местни услуги, от които се ползват жители или фирми от други общини. Редица изследвания през последните години сочат, че българските общини имат правомощия върху 15-18 % от приходите си и около 20 % от разходите си. С други думи, централната власт пряко определя и разходва 4/5 от общинските бюджети, без да носи съответната отговорност пред местните данъкоплатци и обслужваното население (по доклад на работна група за програма ИМС).

Активната и засилваща се роля в предоставянето на публични услуги

от общините изисква те да получат достъп до съответни приходоизточници, които да обуславят фискалната децентрализация. Това означава общините да разполагат с истински собствени приходи, чиито равнища определят те, а не централната власт. Като правило собствените приходи на общините са по-малки от разходите им. В САЩ през 1989 г. 65 % от общинските разходи са били финансирани с местни приходи. В Европа този дял варира от 16 % за Холандия до 87 % за Швейцария. В България местните приходи са 5-6 % от общите бюджетни приходи на общините (по доклад на работна група за програма ИМС). Най-срещаният и значимият местен приход е данъкът върху недвижимото имущество. Друг важен местен приход са потребителските такси.

Системата на фискалните взаимоотношения включва общинските собствени приходи, споделените данъци, субсидиите и трансферите. Тя следва да отговаря на целите и вида на програмата за децентрализация. При силно централизиран фискален модел, какъвто има до момента България, се създават сериозни трудности при реформирането към децентрализация. Правителството на страната ни демонстрира намерение да извърши чувствително намаляване на приходите от преките данъци за сметка на косвените, което налага промяна на стратегията на общините при планиране на местните бюджети. Необходимо е в устройствените нормативни актове да се фиксират много точно начините на разпределение на споделените данъци, така че реформирането на националните данъци да не стане за сметка стабилността на общинските бюджети. Общинските правомощия по приходите трябва да са съобразени с разходните отговорности и системата да стимулира усилията за събиране на повече приходи. Местните приходни източници трябва да са в пряка зависимост от икономическия ръст, за да не се накърнява неговият подеи.

Споделянето на данъците между централната и местната власт трябва да съответства както на местните възможности, така и на националните фискални потребности. Субсидиите и трансферите от централната власт трябва да компенсират фискалния недостиг на общините, особено на тези с нисък фискален потенциал. Структурата на фискалните взаимоотношения е необходимо да се поддържа от достатъчно опростени и ясни административни процедури, което да се обвърже с подобряване финансовата дисциплина на централните и местните власти.

Важно условие за успешна децентрализация и за развитието на ефективна местна власт е наличието на система от стимули. Такава система трябва да поощрява използването на "добри" практики и поведение, като събиране на местните приходи, ефективен начин на предоставяне на услуги и поддържане на инфраструктурата.

Централната власт трябва да прилага ефективни инструменти за оценка на децентрализацията чрез мониторинг на резултатите от общинското управление. Тези инструменти ще позволят анализи, чрез които да се разбере по-добре същността на фискалните различия между общините, и ще помогнат за вземане на адекватни управленски решения за преодоляване на проблемите, произтичащи от тези различия. Това се отнася и за диференциран подход в предоставянето на фискална автономия на по-големи общини с по-голям капацитет и на по-малки общини с недостатъчни институционални и финансови ресурси за преодоляване на социално-икономическите проблеми.

Засилващата се роля на общините в предоставянето на публични услуги

Изисква да им бъдат предоставени "собствени" приходоизточници, чиито нива да бъдат контролирани от тях, а не от правителството. Такива са потребителските такси. Таксите и цените на услугите са регламентирани със ЗМДТ. Конкретните размери на някои от тях се определят от общините. Фискалната децентрализация би могла да започне именно от правомощията върху тях, защото общините имат богат опит в управлението на услугите. Начинът на прилагане на пълните правомощия би бил както тест за компетентността на общините, така и условие за натрупване на необходимия опит преди получаване на данъчни правомощия.

Централната и местните власти невинаги имат общо мнение по въпроса, кои данъчни приходи са най-подходящи да бъдат местни. Добрият местен данък има някои характеристики:

- Местна политическа отговорност - всеки местен данък да е видим за местните избиратели и достатъчно голям, за да ги подтиква да се интересуват от отговорностите на избраните ръководители.
- Неподвижност на данъчната база - данъчната основа да е относително неподвижна, за да дава възможност на местните власти за гъвкавост с различни ставки и в същото време стабилност (данъкът върху недвижимите имоти).
- Съответствие на приходите - приходите трябва да са достатъчни за поемане на местните разходни отговорности и нарастването на двете величини да става с едни и същи темпове.
- Стабилност, предсказуемост и устойчивост на приходите - обвързаността със споделените подоходни данъци би могла да намали общинските приходи по време на икономически спад. Общинските данъчни източници не би трябвало да се намаляват без съответно заместващо финансиране.

- Справедливи за данъкоплатците - ако местните данъци не се възприемат като справедливи, плащането им може да се окаже проблематично.
- Лесни за ефективно и ефикасно администриране - да се администрат лесно и икономично. Централното администриране на някои местни данъци би могло да е по-ефективно от местното им администриране, но едва ли събирането им ще се извършва със същата настойтелност, каквато биха проявили заинтересованите местни органи. Опростяването на регламентите и събирането по график също са от важно значение.
- Видимост на данъчната основа - видимостта осигурява отговорността за събирането им. При фискалната децентрализация би могло данъчното бреме да се прехвърли от непрекия данък върху добавената стойност към преките данъци (имуществени и други местни приходи-доизточници).
- Избягване на "износа" на данъци - не трябва да се прехвърля бремето на местно налагани данъци върху лица, които не са местни жители и които не участват в местното самоуправление. В противен случай ще се размиа отговорността за съответствието на събраните приходи с тяхното разходване

Въпреки така осъзнатите принципни характеристики на добрия местен данък, на практика централната власт определя правилата и насочва към себе си най-надеждните данъчни приходи, което ограничава общините в достъпа им до местни данъци и ги прави зависими от трансферите. Най-пресният пример за това е последното решение с писмо-указание на Министерството на финансите за централизиране на разпределяемите приходи от данъка върху печалбата за общините и от данък общ доход, считано от началото на 2003 г. В рамките на гражданското общество не се проведе дебат за необходимостта от тази мярка и не се представиха достатъчно ясни аргументи. Това на свой ред наведе някои представители на опозицията на мисълта, че вероятно има политически мотиви в това решение, с оглед на предстоящите местни избори. Кое то пък на свой ред значи, че всяко такова решение първо следва да се представя за обществен дебат, да се обяснява, а сетне да се прилага.

Независимо от избора на подходящи за местната власт данъци, трансферите от централната власт още дълго ще играят значителна роля в публичните финанси на страните в преход. Няма единна формула за системата на трансферите, а тя е функция от политическите особености на съответната държава. Системата на трансферите трябва да се анализира от гледна точка на ефекта, а не на прилагания инструментариум, да се отчита влиянието ѝ върху ефикасността и справедливостта на разпределението и

върху макроикономическата стабилност. Най-важният критерий е **ефектът върху управленските цели, а не кой ги отпуска и кой ги получава**, макар че при прекомерната централизация, какъвто е случаят у нас, съществуват потенциални възможности за отклоняване на огромни средства от бюджета при неговото преразпределение. Всъщност тази "болест" - пределната централизация, започна още през 1992 г. (при финансовия министър Иван Костов) и продължава и до днес.

Един от най-важните признаци за успешно местно самоуправление е възможността ограничените ресурси да се управляват по най-ефективен и ефикасен начин. Финансовата прозрачност и политическата отговорност изискват бюджетните и контролни процедури да бъдат цялостни, сравними, проверими и публични. Управлението на публичните разходи изисква:

- адекватен контрол на общите приходи и разходи
- правилно разпределение на ресурсите между секторите и програмите
- гаранции, че институциите работят възможно най-ефективно.

Важно условие за ефективно управление на разходите, освен наличието на стабилни приходоизточници, е предварителната информация за трансферите, на които могат да разчитат общините през определен период, както и сигурността, че ще бъдат получени. Това предполага цялостни, точни, периодични, навременно приети, както актуализирани и прозрачни местни бюджети, осигурени със съответните бюджетни закони и независима система на одит, гарантираща законността на бюджетния процес.

Силната бюджетна и финансова система трябва да отговаря на следните изисквания за добро управление:

- създава основата за финансов контрол и
- предоставя точна, единна и навременна финансова информация.

И най-добрите финансови системи не могат да гарантират ефикасното изразходване на средствата, но могат да осигурят правилното осчетоводяване и законосъобразността на разходите. Съществуват три важни компонента на финансовата система:

1. Фискална дисциплина - трансферите трябва да са определени предварително и да не подлежат на преговаряне по време на финансовата година.
2. Управленска ефективност - да се получава точна информация за ефикасността и социалните резултати от финансираните услуги или програми.
3. Оперативна ефективност - даване на правомощия на по-ниските нива да извършват размествания на средства между различните разходни пера и бюджетни периоди в общата бюджетна рамка. Акцентът се измества

от входа на системата (брой на работната сила, размер на заплащане) към нейния изход (предоставяне на определен вид или брой услуги). Преместването на акцента към резултатите предполага наличието на стабилна система за финансово счетоводство и контрол. Важно условие за тези промени е да се стимулират общините, които пренастройват системата си на бюджетиране към резултатите от дейността си, а не да се ошестяват и демотивират, както беше постъпено с някои от тях, като например се изземваха реализирани икономии в разходите и/или разкрити допълнителни местни приходи; или като се поощрява трупането на неразплатени разходи чрез системата за тяхното разплащане от държавния бюджет с допълнителни (извън действащия закон за бюджета) средства.

Друг важен фактор за стабилността на финансовата система е предвидимостта на бюджетната среда. Тя зависи от създаването на практика, която способства за изграждане на доверие между властите, необходимо условие за по-ефективно планиране и управление на ресурсите.

В концепцията за данъчна политика на правителството за периода 2003-2005 г. се предвижда всички данъци по ЗКПО да се внасят изцяло в републиканския бюджет, като данък печалба се определя с единна ставка 23.5 %, данък печалба за общините се отменя, а данъкът върху доходите на физическите лица да постъпва изцяло в местните бюджети. Тези промени са в съответствие с концепцията на правителството за фискална децентрализация на общините. С тях се очаква да се решат както много от проблемите на администрирането на данъците, така и на приходите в местните бюджети. Мотивите за отпадане на данъка печалба за общините са, че данъкът не може да се планира точно по общини е зависим от икономиката на региона; големи фирми с клонове в различни общини не внасят данъците си пропорционално на броя заети лица; авансовите вноски постъпват неритмично; в другите европейски страни данъците върху печалбата не са споделени.

Аргументите в полза на данъка върху доходите на физическите лица като местен данък са, че подоходният данък е по-стабилен като приходиоизточник, което прави прогнозирането по-точно; постъпва регулярно по месеци; практиката този данък да постъпва в местните бюджети не е нова - до 1994 г. той се внася само в МБ, а пренасочването му, отначало - 30 %, а после 50 %, се наложи от необходимостта спешно да се стабилизира републиканският бюджет, разклатен от кризата в Югославия и наложеното ембарго; за консолидиран държавен бюджет насочването на подоходния данък изцяло в МБ е без значение, защото общият размер на постъпленията не се променя, а с размера на пренасочения данък ще се намали размерът на субсидиите от РБ, респективно ще се увеличи размерът на вноските от общините за РБ. Направеният анализ сочи, че още само 8 общини биха

преминали от бюджетни взаимоотношения "субсидия" на "вноска". В МБ биха постъпили в повече 225 млн. лв., а субсидиите от РБ биха се намалили от 433 млн.лв. на 207 млн.лв. (по данни за 2002 г.), т. е. увеличение на приходите в МБ с около 200 млн. лв.

С така предвижданите промени се очаква да се улесни контролът от данъчната администрация по изпълнението на данъците, прихващането и връщането, корекциите на грешки, както и да се подобрят възможностите за анализ и прогнозиране.

Поради силната централизация и **голяма зависимост на общините от субсидиите от републиканския бюджет** не е без значение състоянието на данъчната и социалноосигурителната система и ефективността от нейното функциониране при осигуряване приходите на държавния бюджет. Непрозрачната и неефективна администрация, високата данъчно-осигурителна тежест обуславят съществуването на голям сив сектор и свързаната с него корупция. Няма съществена промяна в дела на сивата икономика, който според различни източници варира между 25 и 40 % от БВП (Доклад за оценка на корупцията 2002). Нерегистрираните обороти на фирмите формират основната маса на подкупите. За да бъдат намалени делът на сивата икономика и свързаната с нея корупция, е необходимо едновременно намаляване на данъчната тежест и подобряване отчетността на данъчните субекти. Причините за корупционния натиск в данъчната сфера са :

- чувството за безнаказаност, дължащо се на неефективната съдебна система;
- честите промени в данъчното законодателство, които не позволяват на данъчните субекти и администрацията да го прилагат точно и навременно;
- възможностите администрацията да прилага данъчните закони избирателно;
- непрекъснатите и продължителни проверки, които позволяват дълъг личен контакт с данъчните органи и отнемат значителен ресурс на фирмите;
- ниска алтернативна цена и за двете страни на избягването на данъчни плащания чрез корупционни практики;
- липсата на сигурност и защита на данъчните органи;
- недостатъчен капацитет и условия в данъчната администрация за стриктно прилагане на съществуващата нормативна рамка.

Промените в данъчното законодателство за реализация на стратегията на правителството за намаляване на преките за сметка на косвените данъци сами по себе си не премахват корупционния натиск, а само прехвърлят неговото влияние вътре в данъчната администрация. Необходими са повече

усилия за администрирането на отделните данъци. С последните изменения в данъчните закони, данъчната философия се променя към разрешаването на повече стимули, което може да доведе до злоупотреби при липса на съответно подобрение на капацитета на данъчната администрация и осигуряването на съвременно информационно обслужване. Инициативата за подобряване на събираемостта на социалните осигуровки чрез въвеждане на минимални осигурителни прагове по браншове и професии крие реални опасности от увеличаване на сивия сектор и повишава възможностите за корупция в администрацията, особено в краткосрочен план.

Има вероятност корупционният натиск в данъчно-осигурителната сфера да се намали в средносрочен план в резултат на реализация на предприетите от правителството мерки:

- Детайлна данъчна политика до 2005 г.
- Приемане на закон за Националната агенция по приходите, който предвижда тя да бъде изградена институционално през 2003 г. и да започне да действа през 2005 г.
- Провеждане на консултации по бъдещи промени в данъчното законодателство със заинтересовани страни.
- По-добро координиране на действията на Министерството на финансите и Министерството на вътрешните работи.
- Обявената инициатива от Министерството на финансите за проверка на съответствието между притежаваното имущество и декларираните доходи. Успешното провеждане на тази акция би демонстрирало политическа воля и административни възможности за справяне с укриването на данъци.

По данни на Министерството на финансите държавата губи от неплатени и укрити осигуровки и подоходен данък над 1.1 млрд. лв., а несъбираемите данъчни задължения на фирми към средата на 2002 г. са 928 млн. лв. Загубите от действащите схеми за източване на ДДС не е възможно на този етап да бъдат точно определени.

С Решение № 138/11.03.2002 г. в Министерския съвет е създадена работна група за финансова децентрализация, председател на която е вицепремиерът и министър на регионалното развитие и благоустройството (тогава Костадин Паскалев). На заседание на 6 юни МС е одобрил Концепция и Програма за децентрализация. Те са насочени към усъвършенстване правата и отговорностите на държавата и общините при предоставяне на публични услуги на гражданите, като са посочени и конкретни мерки за реализация на финансовата децентрализация при изготвяне на бюджетите на общините за 2003 г. Основни области за промяна са:

- Определяне и разграничаване на разходните отговорности на държавата и общините при организирането и предоставянето на публични услуги.
- Финансиране на възложените на общините държавни разходни отговорности.
- Финансиране на общинските разходни отговорности.
- Подобряване на нормативната среда за съставяне и изпълнение на общинските бюджети.

Предстои разработването на механизъм за балансиране на отговорностите, който да се прилага при определянето на взаимоотношенията на общините с републиканския бюджет. Със заповед на министър-председателя са били създадени няколко работни групи, които да изготвят стандарти на издръжка на дейностите от общинските бюджети за образование, здравеопазване, социални грижи и култура.

Това са първи стъпки за преодоляване на установилите се вече през годините като относително постоянни трудности при финансирането на разходите по общинските бюджети. Целта им на този етап е да разграничат ясно държавните от общинските отговорности в рамките на предоставяните от общините публични услуги, както и да посочат съответните им източници на финансиране.

Провежданите през последното десетилетие реформи в икономическата и публичната сфера измениха различни характеристики от дейността на местните власти, без да е направен опит за цялостно преосмисляне на понякога противоречивата нормативна уредба. Необходимо е да се изградят институционални форми на координация и консултиране с различните министерства, ведомства и общини, които да имат правомощия за вземане и/или предлагане на съответни политически решения с оглед подобряване процеса на фискални взаимоотношения, които да се разглеждат като единна система при прилагане на реформите, а не като сбор от отделни компоненти.

Използвани източници

1. Проф. Борис Спасов. По Закона за изменение и допълнение на Закона за местното самоуправление и местната администрация.
2. Доклад на работна група по програма "Инициатива местно самоуправление".
3. Доклад за оценка на корупцията, изготвен от "Коалиция 2000"
4. Данъчна политика 2003-2005 г., изд. на Министерството на финансите.

ЗА АВТОРИТЕ

Ремзи Осман е роден в Кърджали. Завършил е висше образование, специалност право, юрист, председател на Комисията по местно самоуправление, регионална политика и благоустройство в 39. народно събрание. Бил е член на парламента във Великото, 36., 37. и 38. народно събрание. Зам.-председател на парламентарната група на ДПС, вицепрезидент на Световната организация на тюркските депутати.

Айред Гюрова завършила е висше юридическо образование, работи в Министерство на регионалното развитие и благоустройството, в главна дирекция "ГРАО" - София. Специализирала се е в сферата на проблемите на местното самоуправление - по-конкретно в областта на усвояване на инвестиционни проекти.

Ширин Исмаил е родена в град Ардино, Кърджалийско, завършила е икономика, финанси и кредит във ВФСИ "Димитър Ценов" в Свищов, работила е като главен счетоводител в родната си община, от 1992 г. оглавява създадената структура на данъчната служба в града. От 2000 г. работи в отдел "Инспекторат" на Регионалната данъчна дирекция - София. Член на ДПС.

ПРИЛОЖЕНИЕ

ДВИЖЕНИЕ ЗА ПРАВА И СВОБОДИ

ПРОГРАМНА ДЕКЛАРАЦИЯ 2003

приета на Петата национална конференция на ДПС,
15 - 16 февруари 2003 г.

ДВИЖЕНИЕ ЗА ПРАВА И СВОБОДИ ПРОГРАМНА ДЕКЛАРАЦИЯ 2003

Движението за права и свободи, от самото си създаване преди тринадесет години, се базира върху основните либерални ценности, върху правата и свободите на личността и защитата на малцинствата, върху европейските принципи на функциониране на гражданското общество. Благодарение на нашата безусловна ориентация към либералната ценностна система, в България заработи уникален за Балканите и Европа модел за решаване на малцинствените проблеми.

Същността на българския модел е балансирането на принципите за интеграция на малцинствата във всички сфери на социалния, икономическия и културния живот на страната с принципите за запазване и развитие на тяхната етно-религиозна идентичност. Той дава основа за алтернативно развитие на Балканския регион в контекста на евроатлантическата интеграция и на икономическата глобализация на света.

ДПС, като неизменен участник във всички парламенти на страната, от създаването си до днес, винаги е било и ще остане ориентирано към политическия център, а като политическа идентичност се определя като либерално-демократична партия - пълноправен член на Европейската либерално-демократична партия и член-наблюдател на Либералния интернационал, като още през тази година се очаква да придобие статут на пълноправен член на тази най-представителна институция на либералите в света.

Участието на ДПС в управляващата коалиция след успеха на парламентарните избори през 2001 г. даде възможност на Движението на практика да реализира принципите на българския модел и приоритетите на Движението за права и свободи в дейността на централната изпълнителна власт в направленията:

- Национална отговорност за просперитета на Република България; реална защита на правата и свободите на всеки български гражданин независимо от пол, религия и етническа принадлежност.
- Активна и последователна политика за европейска интеграция.
- Готовност и осъзната отговорност за пълноправно членство в НАТО.

- Градивна критичност и самокритичност по отношение на изпълнението на управленската програма на правителството.

Вътрешна политика

Политическите процеси в страната свидетелстват, че двуполюсният модел е част от историята, а коалиционното управление е функциониращ модел, който се наложи в голяма степен с активното участие на Движението за права и свободи. ДПС спомогна хората да потърсят в лицето на политическия център алтернатива на неудачите в управлението на левицата и десницата. Участието ни в коалиционното управление на страната, като партньор на НДСВ, е закономерен резултат от последователната и национално отговорна политика на ДПС и определено е възможно най-добрият вариант в рамките на 39-ото Народно събрание.

Налагането на коалиционния принцип на съвместно взимане на управленски решения беше съчетано с принципа на взаимната обвързаност между правото да се вземат управленски решения и отговорността за тяхната ефективност. Отговорностите са вече ясно и персонално дефинирани. Такава взаимна връзка между права и отговорности се оказа повече от необходима в условията на нашата политическа действителност.

От тази позиция ДПС приема за приоритети във вътрешната политика на страната:

- Утвърждаването на силен и стабилен политически център, който вече поема основната тежест в управлението на страната. Това изисква силна либерална партия, без която да е немислимо бъдещото управление на България. Ние сме убедени, че ДПС може да поеме тази роля.
- Да утвърди модела на управление чрез широка коалиция, която да превърне евроинтеграцията в институционално установена неизменна политическа ориентация на страната. Това на свой ред изисква основна промяна в ценностната система на хората и изграждане на силно гражданско общество, което да контролира властта.
- Да се прилага безусловно конституционният принцип за разпределението на властите - законодателна, изпълнителна, съдебна власт, като контролът между тях бъде достатъчно стриктен, прозрачен и постоянен. На тази основа е необходимо да се усъвършенстват определени конституционни текстове с цел подобряване на баланса във взаимодействието и координацията между отделните власти.
- Засилване на регионалната политика, която да осигури устойчиво и балансирано развитие на всички региони на страната.

- Засилване правомощията на местното самоуправление, като гражданите сами да определят характера и приоритетите в регионалната политика на местната власт. Засилване на икономическата и финансова независимост на общините.

- Засилване на принципа на изборност - на всички нива, включително и чрез изграждане на второ ниво на местно самоуправление.

- Формиране на цялостна концепция за децентрализация на властта - включително и чрез засилване на правата и свободите на гражданското общество и неговите членове.

Това на свой ред предполага продължаване на процеса на декапсулиране вътре в ДПС, чрез издигането на млади и способни кадри, които са по-подготвени за новото време на евроинтеграцията. Декапсулирането означава и разширяване на социалната база на партията чрез привличане на симпатизанти, привърженици на нашите идеи, които по една или друга причина досега не са припознавали ДПС като либерална партия. Което на свой ред предполага и разширяване на партийната география - т. е. приоритет на партията става достигането ни до всяка община.

В междупартийните отношения ДПС ще следва линията на:

- Засилване на интеграцията на либерално ориентирани партии в страната.
- Взаимодействие с всички ляво- и дясноцентристки формации.
- Постигане на конструктивен диалог с всички парламентарно представени партии.
- Противопоставяне на създаването на условия за съществуването на партии, основани на етническа, расова или религиозна нетърпимост към другите.

Външна политика

Опитът на ДПС като парламентарно представена партия с ясно дефинирана либерална ценностна система е в основата на парламентарния консенсус по външнополитическите приоритети на страната и на успехите на правителството на управляващата коалиция НДСВ - ДПС във външната политика на страната:

- Покана за пълноправно членство в НАТО.
- Качествен напредък в процеса на преговори за присъединяване към ЕС.
- Ясно признаване на ролята на България като стабилизиращ фактор на Балканите на основата на равнопоставени и балансирани добросъседски

отношения със страните от региона.

- Качествен напредък в отношенията със страни, с които България беше загубила традиционно добрите си отношения.

За тази цел ДПС следва да се развива изпреварващо спрямо другите политически сили по отношение на европеизирането на нормите и идеалите на гражданското общество.

И в бъдеще ДПС ще подкрепя и ще работи активно за стабилно национално съгласие по външнополитическите приоритети на страната, в т. ч. и в контекста на европейската и евроатлантическа интеграция на България.

ДПС ще отстоява принципите на възможно по-скорошно унифициране на националното законодателство с това на развитите европейски страни.

ДПС ще работи чрез своето участие в изпълнителната и местната власт за стабилен икономически растеж, за конкурентоспособност и достъп за българските стоки до пазарите на страните от ЕС и НАТО и едновременно с това - за свободно движение на хора и капитали.

След невиджания в досегашната история на човечеството терористичен акт от 11 септември 2001 г. модерните граждански общества са изправени пред предизвикателството да отстояват своите ценности, защитавайки ги от посегателствата на международния тероризъм.

Движението за права и свободи по категоричен начин направи своя избор, като даде своя принос в изработването на позицията на Република България срещу разрушителните сили и застана на страната на световната демократична общност.

ДПС и в бъдеще ще отстоява позицията на категоричен отпор срещу тероризма и на премерени действия в интерес на България за запазване на мира и защита на ценностите на гражданското общество.

В областта на балканската политика ДПС ще следва принципите на:

- Утвърждаване на обединителните принципи между всички страни в региона и преосмисляне на разделителните принципи.
- Създаване и успешно прилагане на икономически механизми за сътрудничество, което ще доведе до развитие на целия Балкански регион.
- Ефективно използване на инструментите на регионалната политика на Европейския съюз за устойчиво развитие на Балканския регион.
- Формиране на мултикултурна диалогична среда в отношенията.
- Преодоляване на кризата в толерантността при междуетническите отношения.
- Европеизиране на Балканите и култивиране на евроатлантическата ценностна система.

Национална сигурност

ДПС приема, че националната сигурност на страната е системата от управленски принципи за гарантиране на националните интереси и сигурността на отделния гражданин и на обществото като цяло. Получаването на покана за членство в НАТО е голям успех за коалиционното управление и гаранция за бъдещата национална сигурност на страната. Но едновременно с това има редица проблеми, които създават сериозен обществен дискомфорт. В това отношение ДПС с неудовлетворение констатира:

- Продължаваща неефективност във функционирането на съдебната система.
- Липса на ясен регламент за структуриране на отношенията между правоохранителни органи и магистратура.
- Недостатъчно ефективно регламентиран принцип на взаимодействие между специалните служби.

Едновременно с това ДПС отчита, че през времето на управлението на коалицията НДСВ - ДПС в значителна степен бяха намалени корупционните нагласи в различните нива на държавната и общинската администрация. Бяха премахнати редица предпоставки, които създаваха условия за корупция - особено в митническата администрация и висшите ешелони на управлението на страната. Независимо от това, все още управляващите са длъжници на гражданското общество.

Като взема предвид всичко това, ДПС ще настоява за:

- Приемане на необходимите конституционни промени с цел засилване на ефективността на съдебната система.
- Промени в Наказателния кодекс, които ще гарантират по-бърз и ефективен съдебен процес.
- Прокарване на промени в Закона за МВР, с които ще се повиши ефективността на полицията в борбата ѝ с криминогенния контингент.
- Продължаване на процеса на създаване на обществена нетърпимост към корупцията, включително и в управлението.

Икономика

Икономическите приоритети на Движението за права и свободи са осмислени през призмата на предстоящото включване на страната в общеевропейското пазарно пространство. След признанието, че страната ни е с функционираща пазарна икономика, основната цел вече е постигането

в краткосрочен план на конкурентоспособност на родното производство, което предполага:

- Либерализация и децентрализация на икономиката на страната.
 - Развитие на капиталовите пазари с цел формиране на реален пазар на недвижимата собственост, стоките, услугите и труда.
 - Освобождаване на икономическата инициативност на личността чрез намаляване на данъчните тежести върху средните и малките фирми - производители и търговци.
 - Формиране на национална стратегия за подпомагане на изоставащите в икономическо отношение региони на страната чрез привличането на наши и чужди инвестиции.
 - Подпомагане на приоритетното развитие на туристическия сектор чрез законодателни мерки, действащо административно управление на политиката и създаване на възможности и механизми за развитие на сектора в различните региони на страната в зависимост от съществуващите природни, културно-исторически и човешки ресурси.
 - Подпомагане на развитието на пътната, комуникационната и екологичната инфраструктура чрез използването на всички средства - както предоставени от ЕС, така и други привлечени инвестиции.
 - Развитие на енергетиката, в това число и на алтернативните източници на енергия, чрез инструментите на либералното законодателство, конкурентния пазар и премереното стимулиране чрез държавни интервенции в елементи от сектора.
 - Реформа на търговското право в частта му за ускоряване на процедурите по несъстоятелност и ликвидация.
 - Премахване и опростяване на лицензионните, разрешителните и регистрационните режими като важно условие за подобряване на инвестиционния климат.
- Включването на страната в общеевропейското пазарно стопанство поражда необходимост от актуализиране на икономическата програма на правителството най-вече в следните направления:
- Променено отношение към чуждите инвестиции и формиране на условия за привличане на все повече и все по-стабилни стратегически инвеститори в страната чрез специално разработена стратегия от Министерския съвет, която да се приема от Народното събрание.
 - Изграждане на стабилни свободни индустриални зони в определени региони на страната.
 - Преминаване към активна икономическа политика - от ресурсно обусловен растеж към инвестиционно ориентиран чрез внедряване на нови

технологии.

- Стимулиране на нова инвестиционна активност на българските фирми.
- Държавата да премине от режим на пасивно чакане на инвестиции в режим на проектна готовност за тяхното привличане и усвояване.

Селско стопанство

- Защита на националното селско стопанство чрез внимателен протекционизъм на местното производство и разширяване на външните и вътрешните пазари на страната.
- Създаване на механизми за осъвременяване на производството и търговията на селскостопански продукти. Развитие на борси, тържища и икономически сдружения на частни стопани.
- Устойчиво развитие на селскостопанските региони чрез създаване на алтернативни форми на земеделие - екологично чисти продукти, отглеждане на фитокултури, етерични, лекарствени и други алтернативни на тютюна култури, ориентирани към все още незаетите европейски и световни пазарни ниши.
- Гарантиране на постоянна заетост на населението от селскостопанските региони.
- Приоритетно развитие на алтернативни форми на земеделие в Родопите.
- Ориентиране на селското ни стопанство към изискванията на европейския пазар.
- Подобряване на реализацията на селскостопанската продукция чрез интеграция на селскостопанското производство с преработващата промишленост и изкупуващите организации.
- Приоритетно насочване на скотовъдството в Родопите към някои по-слабо развити отрасли - говедовъдство, биволовство, козевъдство, зайцевъдство и други.
- Законодателно обезпечаване на преговорния процес с ЕС по глава "Земеделие", с оглед приключването му до края на 2003 г.

Социална политика

Решаването на проблемите в областта на социалната политика е следствие и функция от степента на успешното провеждане на новата икономическа политика в областта на промишлеността и селското стопанство. В този смисъл, както в областта на икономиката, така и в социалната политика, ДПС ще работи за създаване на стабилна средна

класа като основна база за развитието на страната. За тази цел е необходимо:

- На първо място - повсеместно прилагане на принципа "от социално подпомагане към трудова заетост" като основен елемент в новата правителствена стратегия в социалната политика.
- Приоритетно разкриване на работни места чрез максимално използване на различни фондове по линията на Европейския съюз и НАТО.
- Реална социална закрила чрез натрупване на средства в социалните фондове.
- Създаване на независими от държавата осигурителни и здравни фондове.
- Изграждане на система от граждански сдружения за социално подпомагане на хора в бедствено положение, като държавата преотстъпи управлението им на гражданската сфера, но остава обвързана с финансирането им.
- Данъчни и други преференции за бизнеса при разкриване и поддържане на нови работни места.

Образование, наука и култура

В областта на образованието, науката и културата Движението за права и свободи ще отстоява:

- Запазване и развитие на интелектуалния потенциал на България съобразно изискванията на евроинтеграцията ни.
- Привеждане на образованието в съответствие с новите пазарни потребности от интелектуален продукт в страната и в Европейския съюз, включително и чрез целенасочена правителствена политика за създаване на условия за ефективно изучаване на чужди езици и за придобиване на компютърна грамотност.
- Преодоляване на историческите предразсъдъци и формиране на общоевропейско мислене при запазена национална идентичност.
- Засилване автономията на висшите училища и културните институции.
- Законово подсигуриране на частното образование и частните културни институции.
- Създаване на пряка връзка между наука и производство, включително и чрез нов закон за научните степени и научните звания.

Младежта и спорта

За ДПС е изключително важно навлизането на младите в политическия, икономическия и културния живот на страната. В тази насока ДПС направи сериозен пробив. Но независимо от това трябва приоритетно да се решават проблемите, които са пречка за участието на младежта в обществения живот:

- Прилагане на нови форми за разрешаване на проблема с младежката безработица.
- Търсене на решения на проблема с демографската криза - кредити с отложено плащане за младежки инициативи, изплащане на достатъчно високи поощрения за всяко новородено дете.
- Приоритетно разглеждане на проблемите с децата - включително и чрез промяна на законодателната уредба.
- Реализиране на принципа "от дрога към спорт", което изисква ускорена рехабилитация на спортните обекти, като те станат притегателен център за младите хора.
- Целенасочено подпомагане от страна на ДПС на всички форми на сдружаване на младежите.
- Приоритетно навлизане на младите хора в управлението на страната.

Права и свободи на личността и националните малцинства

От самото си създаване Движението за права и свободи отстоява принципите на правата и свободите на всички граждани - като индивидуалности или в тяхната културна, етническа или религиозна цялост. Тези основополагащи либерални принципи са били винаги и остават в основата на цялостната дейност на ДПС като политическа сила.

В този смисъл ДПС приема аксиоматично, че България не е и не може да бъде хомогенна в етническо и религиозно отношение държава. И съответно с това - състоянието на отношенията между мнозинството и националните малцинства следва да е критерий за степента на свободата и зрелостта на демокрацията в Република България.

Свободата е върховна ценност на либерализма и правата на личността и националните малцинства са от основополагащо значение за всеки либерал. Нито едно общество, нито една страна, които не зачитат, спазват и уважават правата на личността и на националните малцинства, не могат да се считат за демократични.

ДПС ще отстоява принципите на:

- Защита правата на отделния гражданин. Правото му на сдружаване включва и колективно измерение на личността.
- Правата на малцинствата да допринасят за защита на индивидуалната свобода - както на членовете на малцинствата, така и на мнозинството.

Съществуват две категории права, които са абсолютен минимум за порядъчно отношение към националните малцинства:

- етно-културна идентичност и
- пълноправно участие във вземането на решения във всички нива на управление на страната.

Етно-културната идентичност според ДПС предполага:

- право на равноправно изучаване на малцинствената история, език и култура;
- право на свободно и публично използване на своя език, религия и обредност;
- право на използване на собствените имена според версията на малцинствения език и тези версии да са задължителни за официални случаи;
- абсолютно отсъствие на ограничения за обнародване в печатните или електронни медии на материали на малцинствения език и култура;
- неограничен достъп на малцинствените езици и култури до тези медии;
- при необходимост използване на малцинствения език от административните органи и обществените служби, съобразно европейските изисквания;
- обществените медии да са задължени да излъчват предавания на малцинствените езици;
- равен достъп до образование и развитие на собствена култура; националните малцинства да могат да разкриват собствени училища, в съответствие с действащото законодателство.
- ненамеса от страна на централното правителство в културните традиции и религията като области на културната идентичност на гражданина и на малцинствата. Това не изключва задължението на държавата да подпомага културните и религиозните им институции в същата степен, в която тя подпомага институциите на мнозинството.

Основни проблеми пред страната

България е изправена пред шест ключови проблема:

Първият - за европейската ни интеграция във всички области:

политика, култура, образование, икономика, социален живот.

Вторият - за включването ни в системата на новия световен ред - чрез приемането ни като пълноправен член на НАТО, утвърждаването на европейската ценностна система и морал.

Третият - стратегически нов подход към икономиката на страната в областта на привличането на чужди инвестиции, формиране на стабилни и силни свободни икономически зони.

Четвъртият - структурна промяна в областта на селското стопанство, туризма и леката и преработваща промишленост.

Петият - завършване на приватизацията, включително и в стратегическите за страната области: енергетика, телекомуникации, тютюнопреработване, банкова сфера.

Шестият - усъвършенстване на българския етнически модел, наложен от ДПС, за реално осигуряване на проблемите с правата и свободите на малцинствата в условията на новия световен ред.

Всичко това изисква максимално отдаване на цялата полезна енергия в осъществяването на тези основни приоритети на ДПС като политическа сила, пряко ангажирана в управлението на България. Намираме, че сега, когато страната навлиза в свършено нов етап от демократизирането си, прилагането на принципа на максимално концентриране на усилията на политическите партии и на цялото гражданско общество в реализиране на националните приоритети ще е мерило за отговорност пред Република България.

Разпространява се безплатно